

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2014

3

Redakcja
Jacek Gudowski
Maciej Machowski

Współpraca
Robert Bełczącki, Joanna Buchalska
Anna Dorabialska, Mateusz Grochowski
Przemysław Gumiński, Radosław Nowaczewski
Maciej Plaskacz, Małgorzata Sekuła-Leleno
Joanna Studzińska, Elżbieta Szczepanowska
Arkadiusz Turczyn, Magdalena Wróbel
Stanisław J. Zabłocki

przy udziale

LexisNexis Polska Sp. z o.o.

Adgar Park West, Al. Jerozolimskie 181, 02-222 Warszawa,
tel. 22 572 95 00, faks 22 572 95 68

Infolinia: 22 572 99 99

www.lexisnexis.pl; e-mail: biuro@lexisnexis.pl

Księgarnia Internetowa dostępna ze strony www.lexisnexis.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Koszalinie postanowieniem z dnia 14 października 2013 r., VII Ca 651/13, zagadnienia prawnego:

„Czy pięciodniowy termin z art. 182 ust. 1 pkt 2 ustawy z 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.) na wniesienie odwołania od czynności zamawiającego zostaje przerwany w dniu złożenia przesyłki z odwołaniem w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, czy w dniu dostarczenia tej przesyłki do siedziby Krajowej Izby Odwoławczej w Warszawie?”

podjął uchwałę:

Do zachowania – przewidzianego w art. 182 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (jedn. tekst Dz.U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.) – terminu do wniesienia odwołania od czynności zamawiającego w postępowaniu o udzielenie zamówienia nie ma znaczenia dzień oddania odwołania w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe lub w placówce pocztowej operatora świadczącego pocztowe usługi powszechne w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

(uchwała z dnia 7 lutego 2014 r., III CZP 90/13, K. Strzelczyk, B. Myszką, M. Romańska)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 27 maja 2013 r., II Ca 227/13, zagadnienia prawnego:

„1. Czy do zapisu windykacyjnego uczynionego w testamencie sporządzonym przed dniem 23. 10. 2011 r. stosuje się przepis art. LI ustawy z 23 kwietnia 1964 – przepisy wprowadzające kodeks cywilny w sytuacji gdy spadek otworzył się po powyższej dacie?

2. czy uczestnika postępowania, który brał udział w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie testamentu dotyczą ograniczenia, o których mowa w treści art. 679 § 1 k.p.c. w zw. z art. 679 § 4 k.p.c. w złożeniu wniosku o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku w przypadku pominięcia przez sąd w tymże postępowaniu oceny ważności zawartego w testamencie zapisu windykacyjnego?

w przypadku zaś pozytywnej odpowiedzi na pytanie drugie,

3. czy taki uczestnik postępowania może złożyć nieograniczony żadnymi warunkami wniosek o stwierdzenie nabycia przedmiotu zapisu windykacyjnego w przypadku istnienia wcześniej wydanego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, w którym ta kwestia nie została oceniona?”
podjął uchwałę:

1. Jeżeli sąd w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku nie orzekł o zapisie windykacyjnym, uczestnik postępowania może wystąpić z odrębnym wnioskiem o stwierdzenie nabycia przedmiotu zapisu windykacyjnego.

2. Skuteczność zapisu windykacyjnego podlega ocenie na podstawie prawa obowiązującego w chwili otwarcia spadku.

(uchwała z dnia 7 lutego 2014 r., III CZP 95/13, K. Strzelczyk, B. Myszka, M. Romańska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 21 listopada 2013 r., I ACa 935/13, zagadnienia prawnego:

„Czy kognicja sądu, rozstrzygającego sprawę na skutek wniesienia sprzeciwu, o jakim mowa w art. 80 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r.

o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651) ogranicza się do oceny zasadności aktualizacji opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego, dokonanej przez właściwy organ (art. 78 ust. 1 ustawy), bądź zasadności wniosku użytkownika wieczystego o dokonanie takiej aktualizacji (art. 81 ust. 1 ustawy), czy też sąd, po upływie 3-letniego terminu z art. 77 ust. 1 zd. 1 ustawy, ma obowiązek ustalenia z urzędu wysokości takich opłat za cały okres trwania postępowania, wywołanego wnioskiem, o jakim mowa w art. 78 ust. 2 ustawy, z uwzględnieniem następujących w tym czasie zmian wartości nieruchomości?"

podjął uchwałę:

W sprawie wszczętej na podstawie wniosku, o którym mowa w art. 78 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.), sąd rozpoznaje kwestię aktualizacji opłaty rocznej na skutek wypowiedzenia jej dotychczasowej wysokości przez właściciela nieruchomości i określa wysokość należnej opłaty obowiązującą od dnia 1 stycznia roku następującego po dokonaniu wypowiedzenia.

(uchwała z dnia 7 lutego 2014 r., III CZP 111/13, K. Strzelczyk, B. Myszka, M. Romańska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 12 listopada 2013 r., V Cz 3671/13, zagadnienia prawnego:

„1. Czy dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie, w której pasażer domaga się od przewoźnika lotniczego odszkodowania za opóźniony lot na podstawie art. 7 Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (Dz.U. UE L z dnia 17 lutego 2004 r.)?

a w razie odpowiedzi negatywnej na to pytanie,

2. czy niedopuszczalność drogi sądowej ma charakter bezwzględny czy też względny wynikający z przemienności kompetencji sądu powszechnego i Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego?"
podjął uchwałę:

W sprawie, w której pasażer domaga się od przewoźnika lotniczego odszkodowania za opóźniony lot na podstawie art. 7 Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego Rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (Dz.U. U E. L z dnia 17 lutego 2004 r. s. 1 i n.) zachodzi przemienność drogi postępowania przed sądami powszechnymi lub przed Prezesem Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

(uchwała z dnia 7 lutego 2014 r., III CZP 113/13, K. Strzelczyk, B. Myszka, M. Romańska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 27 lutego 2013 r., II Ca 847/12, zagadnienia prawnego:

„1. Czy jeżeli w razie dziedziczenia ustawowego dział spadku następuje między zstępnymi, to zaliczeniu na schedę spadkową podlega wartość gospodarstwa rolnego przekazanego spadkobiercy (następcy) przez spadkodawcę (rolnika) w drodze umowy zawartej na podstawie art. 52 ustawy z dnia 27 października 1977 roku o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz.U. Nr 32, poz. 140)?

a w razie odpowiedzi twierdzącej,

2. czy w wypadku, o którym mowa w punkcie 1 zaliczeniu na schedę spadkową podlega wartość całego gospodarstwa, czy też jedynie wartość udziału spadkobiercy (następcy) w tym gospodarstwie, jeżeli w drodze umowy przekazania gospodarstwo weszło w skład majątku wspólnego spadkobiercy (następcy) i jego małżonka?"

podjął uchwałę:

Wartość gospodarstwa rolnego przekazanego spadkobiercy (następcy) w drodze umowy zawartej w trybie art. 52 ustawy z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz.U. Nr 32, poz. 140 ze zm.) nie podlega zaliczeniu na należną temu spadkobiercy schedę spadkową na podstawie art. 1039 k.c.

(uchwała z dnia 7 lutego 2014 r., III CZP 114/13, K. Strzelczyk, B. Myszką, M. Romańska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 30 września 2013 r., VIII Gz 254/12, zagadnienia prawnego:

„Czy osoba ustanowiona przez przedsiębiorcę zagranicznego tworzącego oddział w Polsce, upoważniona w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego (art. 87 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej), której dane zostały objęte wpisem tego oddziału do Krajowego Rejestru Sądowego, może jednoosobowo udzielić pełnomocnictwa procesowego do zastępowania przedsiębiorcy zagranicznego w sprawach o roszczenia związane z działalnością tego oddziału?”

podjął uchwałę:

Osoba upoważniona w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego (art. 87 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 672 ze zm.), której dane zostały objęte wpisem tego oddziału do Krajowego Rejestru Sądowego, może udzielić pełnomocnictwa procesowego do zastępowania przedsiębiorcy zagranicznego w sprawach o roszczenia związane z działalnością tego oddziału.

(uchwała z dnia 26 lutego 2014 r., III CZP 103/13, J. Gudowski, A. Kozłowska, B. Ustjanicz)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 10 października 2013 r., III Ca 1115/13, zagadnienia prawnego:

„Czy dopuszczalne jest ustanowienie odrębnej własności lokalu w drodze umowy między nabywcą a dotychczasowym właścicielem nieruchomości budynkowej w budynku położonym na kilku nieruchomościach pozostających w wieczystym użytkowaniu właściciela budynku, dla których prowadzone są odrębne księgi wieczyste z uwagi na to, że nieruchomości te stanowią własność różnych osób?”

podjął uchwałę:

Ustanowienie odrębnej własności lokalu w budynku położonym na nieruchomościach gruntowych stanowiących własność Skarbu Państwa i gminy jest niedopuszczalne także wtedy, gdy użytkownikiem wieczystym gruntu obejmującego te nieruchomości jest jedna osoba.

(uchwała z dnia 26 lutego 2014 r., III CZP 109/13, J. Gudowski, A. Kozłowska, B. Ustjanicz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku postanowieniem z dnia 13 listopada 2013 r., II Ca 556/13, zagadnienia prawnego:

„Czy dłużnik zajętej przez organ egzekucyjny wierzytelności, który w związku z dokonaniem zajęcia przekazuje organowi egzekucyjnemu zajętą sumę, zostaje tym samym zwolniony z długu wobec wierzyciela zajętej wierzytelności w części obejmującej przekazaną organowi egzekucyjnemu kwotę także w sytuacji gdy przed zajęciem wierzytelności przez organ egzekucyjny dotychczasowy wierzyciel przeniósł wierzytelność na osobę trzecią, o czym wiedzę dłużnik uzyskał dopiero po zajęciu wierzytelności przez organ egzekucyjny?”

podjął uchwałę:

Dłużnik zajętej wierzytelności, który w związku z zajęciem przekazał świadczenie organowi egzekucyjnemu, wiedząc, że przed

zajęciem dotychczasowy wierzyciel przełał wierzytelność na osobę trzecią, nie korzysta z ochrony przewidzianej w art. 512 k.c.

(uchwała z dnia 26 lutego 2014 r., III CZP 110/13, J. Gudowski, A. Kozłowska, B. Ustjanicz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 2 października 2013 r., IV Cz 576/13, zagadnienia prawnego:

„Czy dniem uiszczenia opłaty sądowej wnoszonej za pośrednictwem polskiej placówki pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz.U. z 2012 r., poz. 1529) – przy wykorzystaniu usługi finansowej zlecenia przekazania środków pieniężnych na określony rachunek bankowy – jest dzień jej wpłaty w formie gotówkowej w takiej placówce, czy dzień uznania rachunku bankowego prowadzonego dla sądu?”

podjął uchwałę:

Data uiszczenia opłaty sądowej na rachunek bankowy sądu wnoszonej w postaci wpłaty gotówkowej w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego (Poczty Polskiej S.A.) jest data przyjęcia tej wpłaty przez operatora.

(uchwała z dnia 26 lutego 2014 r., III CZP 112/13, J. Gudowski, A. Kozłowska, B. Ustjanicz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 5 listopada 2013 r., XXIII Gz 1289/13, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawie o zawezwanie do próby ugodowej, w przypadku zaistnienia przesłanek określonych w art. 186 § 1 k.p.c., sąd ustala wynagrodzenie pełnomocnika przeciwnika wzywającego na podstawie

§ 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu czy też § 10 ust. 1 pkt 3 tego rozporządzenia?”

podjął uchwałę:

W postępowaniu pojednawczym sąd ustala wynagrodzenie pełnomocnika na podstawie stawki minimalnej, o której mowa w § 10 ust. 1 pkt 3 w związku z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490).

(uchwała z dnia 26 lutego 2014 r., III CZP 117/13, J. Gudowski, A. Kozłowska, B. Ustjanicz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 17 października 2013 r., II Ca 795/13, zagadnienia prawnego:

„Czy w razie wyegzekwowania w całości wierzytelności na podstawie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym, który następnie utracił moc na skutek wniesienia sprzeciwu, sąd rozpoznający sprawę powinien zasądzić objętą nim nadal sporną wierzytelność, w sytuacji, gdy w chwili wniesienia pozwu powództwo było zasadnym, czy też oddalić powództwo?”

podjął uchwałę:

Jeżeli powód po spełnieniu świadczenia przez pozwanego po doręczeniu pozwu nie cofnął pozwu, sąd oddala powództwo.

(uchwała z dnia 26 lutego 2014 r., III CZP 119/13, J. Gudowski, A. Kozłowska, B. Ustjanicz)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 5 grudnia 2013 r., VIII Cz 686/13, zagadnienia prawnego:

„Czy w wypadku niewskazania przez powoda przed rozprawą na wezwanie sądu danych pozwalających sądowi na ustalenie numeru PESEL pozwanego, postępowanie może podlegać zawieszeniu?”
podjął uchwałę:

Przed doręczeniem pozwu i rozpoczęciem rozprawy sąd nie może zawiesić postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. na skutek niewskazania przez powoda danych pozwalających na ustalenie numerów, o których mowa w art. 208¹ k.p.c. Po rozpoczęciu rozprawy zawieszenie postępowania na tej podstawie może nastąpić tylko wtedy, gdy uzyskanie danych umożliwiających ustalenie wskazanych numerów nie jest możliwe.

(uchwała z dnia 26 lutego 2014 r., III CZP 137/13, J. Gudowski, A. Kozłowska, B. Ustjanicz)

*

Sąd Najwyższy na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 6 listopada 2013 r., III Cz 962/13:

„Czy w sprawie o zapłatę zadośćuczynienia za krzywdę związaną ze śmiercią osoby bliskiej (art. 446 § 4 k.c.) w razie śmierci powoda po wytoczeniu powództwa dopuszczalne jest odpowiednie stosowanie art. 445 § 3 k.c.?”

przejął sprawę do rozpoznania.

(postanowienie z dnia 26 lutego 2014 r., III CZP 102/13, J. Gudowski, A. Kozłowska, B. Ustjanicz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 28 listopada 2013 r., IX Ca 559/13, zagadnienia prawnego:

„Czy były małżonek żołnierza zawodowego jest osobą uprawnioną, w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 24 maja 2004 r.), do zawarcia umowy nabycia prawa odrębnej własności lokalu po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 7 lutego 2014 r., III CZP 120/13, K. Strzelczyk, B. Myszka, M. Romańska)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYgniĘCIA

III CZP 14/14

„Czy w świetle przepisu artykułu 145 § 1 k.c. odpowiednim dostępem do drogi publicznej jest zawsze dostęp pojazdem samochodowym, czy też przeciwnie, położenie nieruchomości władającej może uzasadniać przyjęcie, że odpowiednim dostępem do drogi publicznej jest piesze przejście, w sytuacji, w której wykonanie dojazdu pojazdem samochodowym jest technicznie możliwe, lecz pociągnie za sobą ingerencję w nieruchomości obciążone w postaci utraty dotychczasowego charakteru lub zmiany przeznaczenia?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 19 grudnia 2013 r., II Ca 604/13, A. Roman, R. Biegun, A. Grygierzec)

Wątpliwości Sądu Okręgowego odzwierciedlone w przedstawionym zagadnieniu wynikają z braku wskazania w art. 145 § 1 k.c., czy przez odpowiedni dostęp nieruchomości do drogi publicznej rozumieć należy zawsze dostęp pojazdem samochodowym. Współczesne realia zdają się potwierdzać taki wniosek, będący wynikiem dynamicznej wykładni tego przepisu, w ujęciu historycznym jednak przepis ten zapewniał odpowiedni dostęp wyłącznie pieszo lub konno.

R.B.

III CZP 15/14

„Czy przepis art. 40 ust. 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm.) – w świetle definicji roku obrotowego zawartego w art. 3 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.) – mieści w swoim zakresie wpis wzmianki o złożeniu sprawozdania finansowego nie obejmującego okresu roku kalendarzowego lub 12 kolejnych, pełnych miesięcy kalendarzowych – w sytuacji przyjęcia w umowie spółki wnioskodawcy, że pierwszy rok obrotowy obejmuje okres od dnia rozpoczęcia działalności do końca roku kalendarzowego, w którym rozpoczął on działalność, a więc jest krótszy niż 12 kolejnych pełnych miesięcy kalendarzowych?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 19 grudnia 2014 r., VIII Ga 336/13, A. Budzyńska, K. Górski, P. Baranowska)

Zagadnienie przedstawione przez Sąd Okręgowy dotyczy pojęcia rocznego sprawozdania finansowego, o którym mowa w art. 40 pkt 2 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Przepisy ustawy o rachunkowości przewidują wyłącznie sprawozdanie roczne oraz sprawozdanie za okres dłuższy niż rok w przypadku, gdy pierwszy rok obrotowy obejmuje okres krótszy niż rok. Wydaje się więc, że wykluczona jest możliwość ujawnienia wzmianki o złożeniu sprawozdania finansowego za okres krótszy niż rok, nawet jeśli byłoby to zgodne z określeniem pierwszego roku obrotowego w umowie spółki, z braku stosownej ku temu podstawy prawnej. Za przyjęciem rozszerzającej wykładni pojęcia rocznego sprawozdania finansowego przemawiają jednak przepisy prawa podatkowego.

R.B.

*

III CZP 16/14

„Czy uczelnie publiczne mogły na podstawie art. 98 ust. 1 w zw. z art. 92 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2005 r. Nr 164, poz. 1365 ze zm.) w brzmieniu

obowiązującym do dnia 1 stycznia 2012 r. pobierać opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego na podstawie umowy zawartej między uczelnią a osobą ubiegającą się o nadanie stopnia doktora?”

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 5 grudnia 2013 r., II Ca 699/13, B. Stachowiak, J. Burdukiewicz-Krawczyk, D. Stawicka-Moryc)

Sąd drugiej instancji podniósł, że problematyka odpłatności za przeprowadzenie przewodu doktorskiego na uczelniach publicznych nie została w sposób jednoznaczny uregulowana w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. z 2003 r. Nr 65, poz. 595 ze zm.). Na podstawie art. 30 ust. 2 tej ustawy minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego był upoważniony do określenia – w drodze rozporządzenia – wysokości i warunków wypłacania wynagrodzenia promotorowi oraz za recenzje i opinie z uwzględnieniem granic wynagrodzenia (pkt 1) i tego, że wynagrodzenie wypłaca jednostka powołująca promotora lub zlecająca opracowanie recenzji lub opinii, z tym że jednostka zatrudniająca kandydata do stopnia doktora lub doktora habilitowanego albo tytułu profesora może przejąć ten obowiązek (pkt 2). Przepis ten nie określał źródeł finansowania wskazanych wydatków przez uczelnię.

Z kolei ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. 2005 r. Nr 164, poz. 1365 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w czasie zawarcia umowy między uczelnią a osobą ubiegającą się o nadanie stopnia doktora regulowała jedynie sposób finansowania kosztów studiów doktoranckich, precyzując w art. 195 ust. 8 i 9, że stacjonarne studia doktoranckie w uczelniach publicznych są bezpłatne, a wysokość opłat za niestacjonarne studia doktoranckie w uczelniach publicznych, jeżeli są one odpłatne, ustala rektor.

Sąd Okręgowy zauważył, że zgodnie z Prawem o szkolnictwie wyższym działalność uczelni publicznej jest finansowana z dotacji z budżetu państwa na zadania ustawowo określone oraz może być finansowana z przychodów własnych, natomiast jednym z podstawowych zadań uczelni jest kształcenie i promowanie kadr naukowych. W ocenie Sądu, wątpliwość budzi jednak próba uznania, że pojęcie „kształcenia” obej-

muje także przeprowadzenie przewodu doktorskiego. Artykuł 98 Prawa o szkolnictwie wyższym wymienia źródła przychodów uczelni publicznej w sposób otwarty, co sugeruje, że możliwe jest przyjęcie, iż uczelnia publiczna w ramach dochodu własnego mogła pobierać opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego ustalone odpowiednią uchwałą organu uczelni oraz stosowną umową zawartą z osobą ubiegającą się o przeprowadzenie takiego przewodu.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, tego stanowiska nie podważa treść art. 99 Prawa o szkolnictwie wyższym, ponieważ przepis ten, wprowadzający katalog zamknięty usług edukacyjnych, za które uczelnia może pobierać opłaty, dotyczy jedynie usług edukacyjnych, a przeprowadzenie przewodu doktorskiego nie jest tego typu usługą.

Dopuszczalność pobierania opłat za przeprowadzenie przewodu doktorskiego nie oznacza przy tym naruszenia art. 70 ust. 2 zdanie pierwsze Konstytucji, statuującego zasadę bezpłatnego nauczania w wyższej szkole publicznej. Zasada ta polega na obowiązku realizacji przez uczelnie publiczne reguły powszechności dostępu do wyższego wykształcenia poprzez wszelkie formy studiów, a przeprowadzenie przewodu doktorskiego nie jest składnikiem studiów rozumianych jako forma pobierania nauki.

A.T.

*

III CZP 17/14

„Czy osoba będąca członkiem zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością uprawniona z mocy postanowień umowy spółki do reprezentowania spółki łącznie z drugim członkiem zarządu, może zostać ustanowiona pełnomocnikiem do określonego rodzaju czynności przez zarząd tej spółki?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 28 listopada 2013 r., XXIII Ga 1432/13, M. Siemianowicz-Orlik, B. Litwiniec, B. Wadowski)

Zdaniem Sądu drugiej instancji, za przyjęciem stanowiska, że osoba będąca członkiem zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością,

uprawniona na podstawie postanowienia umowy spółki do reprezentowania spółki łącznie z drugim członkiem zarządu, może zostać ustanowiona przez zarząd tej spółki pełnomocnikiem także do określonego rodzaju czynności, przemawia brak przepisów zakazujących udzielania pełnomocnictwa członkowi zarządu spółki, istnienie przepisów pozakodeksowych dopuszczających sytuację, w której pełnomocnictwo zostaje udzielone członkowi organu osoby prawnej, uznanie, że możliwość udzielenia pełnomocnictwa członkowi zarządu nie prowadzi do obejścia ustawowych lub umownych zasad reprezentacji spółki, a działanie członka zarządu w charakterze pełnomocnika spółki nie zagraża bezpieczeństwu obrotu oraz uzasadniają je względy praktyczne.

Odmienny pogląd uzasadnia to, że ustanowienie pełnomocnikiem do czynności rodzajowych członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może naruszać zasady łącznej reprezentacji spółki. W sytuacji, w której udziałowcy postanawiają, że w spółce ma obowiązywać zasada reprezentacji łącznej, uznanie ustanowienia członka zarządu spółki jej pełnomocnikiem za dopuszczalne stanowiłoby naruszenie przyjętej przez wspólników zasady i w rezultacie powodowałoby obejście przepisów kodeksu spółek handlowych o reprezentacji łącznej. Ponadto pełnomocnik działający w imieniu spółki, mający pełnomocnictwo szersze niż szczególne, zastąpiłby w dużym zakresie organ spółki, działając w jego imieniu. Skutkowałoby to podejrzeniem, że zarząd, udzielając szerokiego pełnomocnictwa do podejmowania czynności prawnych spółki, podjął działania wbrew woli udziałowców, którzy zastrzeżli łączną reprezentację spółki.

A.T.

*

III CZP 18/14

„Czy treść art. 345 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, w zakresie w jakim stanowi o zapokojeniu wierzytelności zabezpieczonej hipotecznie z sumy uzyskanej z likwidacji obciążonego przedmiotu, obejmuje swą treścią

czynsze najmu i dzierżawy, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece?”

(postanowienie Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 30 stycznia 2014 r., X GUp 69/12, M. Nałęcz, E. Królikowska-Saks, D. Stępiński)

Wątpliwości Sądu Rejonowego dotyczą możliwości stosowania art. 88 ust. 1 u.k.w.h. w przypadku żądania przez wierzyciela hipotecznego w postępowaniu upadłościowym czynszów najmu lub dzierżawy z nieruchomości zabezpieczonych hipotecznie na rzecz wierzyciela.

Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że art. 88 ust. 1 u.k.w.h. jednoznacznie przesądza, iż wierzyciel hipoteczny może żądać czynszu najmu lub dzierżawy dopiero po zajęciu nieruchomości, na której ustanowiono hipotekę w postępowaniu egzekucyjnym. Instytucja zajęcia nieruchomości występuje w postępowaniu egzekucyjnym; przepisy Prawa upadłościowego i naprawczego nie posługują się natomiast pojęciem „zajęcie” ani same nie regulują bliżej zagadnienia wpływu ogłoszenia upadłości na zakres obciążenia hipotecznego. Wskazywałoby to, że w przypadku ogłoszenia upadłości nie powstają skutki, o których mowa w art. 88 ust. 1 u.k.w.h. Z drugiej strony, postępowania egzekucyjne i upadłościowe – mimo że są różnymi postępowaniami, którym przyświecają odmienne cele – wykazują pewne podobieństwa, jak choćby dążenie do zaspokojenia wierzycieli. Zdaniem Sądu Rejonowego, istnieją zatem istotne argumenty pozwalające przyjąć, że art. 88 ust. 1 u.k.w.h. wymaga odpowiedniego stosowania na gruncie Prawa upadłościowego i naprawczego.

S.J.Z.

*

III CZP 19/14

„Czy wypowiedzenie jednemu ze współwłaścicieli samodzielnego lokalu mieszkalnego całej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego o wartości odpowiadającej udziałowi we współużytkowaniu wieczystym działki jako prawa związanego z własnością lokalu odnosi skutek w stosunku do pozostałych współwłaścicieli lokalu będących współużytkownikami wieczystymi?,

a jeśli nie,

czy w tej sytuacji opłata powinna być wypowiedziana każdemu ze współwłaścicieli lokalu w całej wysokości, czy w części odpowiadającej jego udziałowi we współwłasności lokalu?”

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 20 grudnia 2013 r., II Ca 763/13, U. Kubowska-Pieniążek, A. Kuczyńska, M. Kuźniar)

Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą tego, czy gdy prawo współużytkowania wieczystego związane jest z własnością samodzielnego lokalu mieszkalnego i należy do kilku podmiotów, złożenie wypowiedzenia dotychczasowej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego jednemu ze współwłaścicieli lokalu jest wystarczające do skutecznej i wiążącej wszystkich współwłaścicieli lokalu aktualizacji opłaty.

Zdaniem Sądu Okręgowego, przyjęcie, że wszyscy współwłaściciele samodzielnego lokalu mieszkalnego zobowiązani są do uiszczenia jednej opłaty z tytułu użytkowania wieczystego, jak dłużnicy solidarni, oznaczać by mogło, że wypowiedzenie jednemu ze współwłaścicieli lokalu wysokości opłaty za wieczyste użytkowanie odnosiłoby skutek wobec pozostałych współwłaścicieli. W tej sytuacji pozostali współwłaściciele powinni być jednak stronami w postępowaniu administracyjnym i sądowym wywołanym odmową przyjęcia oferty nowej opłaty rocznej.

W ocenie Sądu Okręgowego, można również przyjąć, że organ wypowiadający opłatę powinien doręczyć wypowiedzenie całej opłaty związanej z własnością lokalu każdemu współwłaścicielowi z osobna. Wówczas jednak mogłoby się okazać, że w wyniku postępowań administracyjnych lub sądowych każdemu ze współwłaścicieli zostanie ustalona inna opłata dotycząca tego samego lokalu. Sąd Okręgowy opowiedział się zatem za uznaniem, że wszystkim współwłaścicielom lokalu powinno być doręczone wypowiedzenie opłaty, jednakże nie całej, lecz w wysokości odpowiadającej ich udziałom we współwłasności lokalu, zgodnie bowiem z orzecznictwem Sądu Najwyższego opłata roczna nie jest świadczeniem niepodzielnym w rozumieniu art. 379 § 2 k.c. Rozwiązanie to – zdaniem Sądu Okręgowego – ma również istotne walory praktyczne.

S.J.Z.

III CZP 20/14

„Czy od dnia 3 maja 2012 r. skuteczne jest doręczenie przesyłki zawierającej pismo sądowe pełnomocnikowi pocztowemu ustanowionemu przed datą wejścia w życie art. 139 § 1¹ k.p.c., tj. przed dniem 3 maja 2012 r.?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 listopada 2013 r., I ACz 1840/13, W. Kościółek, M. Kus-Trybek, R. Kurek)

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przedstawione zagadnienie sprowadza się do wskazania reguły intertemporalnej, która powinna określać czasowy zakres zastosowania regulacji art. 139 § 1¹ k.p.c.

Uznanie na potrzeby określenia tej reguły omawianego przepisu za regulację procesową nakazuje przyjąć, że ma on zastosowanie w postępowaniach wszczętych po dniu 3 maja 2012 r. Oznaczałoby to, że pełnomocnicy pocztowi, niezależnie od czasu udzielenia im pełnomocnictw, mogliby podejmować w placówkach pocztowych przesyłki zawierające pisma sądowe kierowane do stron postępowań, jeżeli tylko postępowania te zostały wszczęte po dniu 3 maja 2012 r. Z praktycznego punktu widzenia zastosowanie tej reguły rodzi jednak daleko idące trudności, gdyż operatorzy pocztowi nie wiedzą o tym, kiedy zostało wszczęte postępowanie w danej sprawie.

Z drugiej strony w prawie cywilnym materialnym przyjmuje się, że brak rozstrzygnięcia określonego problemu intertemporalnego przez prawodawcę należy rozumieć jako wyrażenie woli stosowania ogólnych zasad prawa intertemporalnego (zakaz retroakcji – art. 3 k.c.). Można też posłużyć się zasadą *tempus regit actum*, nakazującą stosowanie do danego przeszłego zdarzenia prawnego przepisów obowiązujących w czasie jego zajścia, a więc stare przepisy merytoryczne.

Problem ten ma walor nowości, gdyż podstawowe przepisy regulujące tego typu pełnomocnictwa (art. 98 k.c. albo 91 k.p.c.) nie były do tej pory istotnie nowelizowane.

M.M.

III CZP 21/14

„Czy w sprawie, przedmiotem której jest aktualizacja opłaty z tytułu użytkowania wieczystego, zainicjowana wypowiedzeniem dotychczasowej wysokości opłaty w dacie poprzedzającej nowelizację ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami dokonanej ustawą z dnia 28 listopada 2003 r., która weszła w życie w dniu 22 września 2004 r., oraz zaliczenie wartości nakładów poniesionych przez użytkownika wieczystego nieruchomości, sąd orzeka na podstawie art. 77 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, w brzmieniu obowiązującym w dacie zainicjowania postępowania aktualizacyjnego, czy też w oparciu o powyższy przepis w brzmieniu obowiązującym w dacie zamknięcia rozprawy?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 listopada 2013 r., VI ACa 368/13, I. Piotrowska, K. Tucharz, M. Krużyński)

Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 77 ust. 4 u.g.n., przy aktualizacji opłaty rocznej, na poczet różnicy między opłatą dotychczasową a opłatą, która jest aktualizowana, zalicza się wartość nakładów poniesionych przez użytkownika wieczystego nieruchomości po dokonaniu ostatniej aktualizacji. Przepis ten w pierwotnym brzmieniu przy zaliczeniu nakładów odsyłał do odpowiedniego zastosowania art. 148 ust. 4 u.g.n. i nie różnicował poniesionych nakładów ze względu na to, czy zostały poczynione przed czy po aktualizacji. Dopiero nowelizacja z dnia 28 listopada 2003 r. zlikwidowała to odesłanie i samodzielnie uregulowała tę kwestię, tym samym odmiennie – znacząco mniej korzystnie – regulując sytuację użytkownika wieczystego, który dokonał nakładów nieruchomości, w stosunku do której dokonuje się aktualizacji. Według Sądu Apelacyjnego, główną regulacją wskazującą, które brzmienie przepisu wybrać, w sytuacji zmiany stanu prawnego, jest art. 316 § 1 k.p.c. (zasada aktualności orzeczenia sądowego).

Istnieje też możliwość kierowania się przepisami prawa materialnego, które reguluje dany stosunek prawny. Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny wyrażał niejednokrotnie pogląd, że brak normy intertemporal-

nej z woli ustawodawcy oznacza obowiązywanie zasady działania wprost nowego prawa.

M.M.

*

III CZP 11/14

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego Szczecin–Centrum w Szczecinie wydający wyrok z dnia 3 stycznia 2013 r. w sprawie I C 509/10, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 3 w związku z art. 75 § 2 pkt 1 u.s.p., w sytuacji gdy decyzję o przeniesieniu podpisał podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 15 listopada 2013 r., II Ca 465/13, Z. Ciechanowicz, M. Ernest, R. Tarnowska)

*

III CZP 12/14

„Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego w Świnoujściu w VI Zamiejskowym Wydziale Cywilnym w Kamieniu Pomorskim wydający orzeczenie z dnia 25 marca 2013 r. w sprawie VI C 3/13, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacji gdy decyzję podpisał podsekretarz stanu z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 19 listopada 2013 r., II Ca 544/13, K. Marczak, M. Grzesik, K. Longa)

*

III CZP 13/14

„ Czy jest zgodny z przepisami prawa skład Sądu Rejonowego w Świnoujściu w VI Zamiejskowym Wydziale Cywilnym w Kamieniu Pomorskim wydający orzeczenie z dnia 22 maja 2013 r. w spra-

wie VI Ns 51/13, w którym orzekł sędzia przeniesiony w trybie art. 75 § 2 pkt 1 i § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacji gdy decyzję podpisał podsekretarz stanu z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 8 listopada 2013 r., II Cz 1025/13, M. Wojtkiewicz, Z. Ciechanowicz, K. Longa)

Notka

Podobny problem, z analogicznym uzasadnieniem, został omówiony w „Izbie Cywilnej” 2013, nr 12, s. 11, w związku ze sprawą III CZP 94/13.

GLOSY

prawo cywilne materialne

1. Utrata bytu prawnego przez wystawcę weksla *in blanco* nie powoduje wygaśnięcia zobowiązania wekslowego poręczyciela.

2. Poręczyciel weksla *in blanco* może zgłaszać skutecznie zarzuty wskazujące na wypełnienie weksla niezgodnie z deklaracją wekslową.

(wyrok z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 360/08, K. Pietrzykowski, G. Misiurek, H. Wrzeszcz, niepubl.)

Glosa

Sławomira Czarneckiego, Przegląd Sądowy 2014, nr 1, s. 133

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor zwrócił uwagę, że z udzieleniem poręczenia na wekslu *in blanco* związane są nakładające się na siebie dwie istotne kwestie: surowo ukształtowane zasady odpowiedzialności awalisty (art. 32 Pr.weksl.) oraz prawne konsekwencje zawarcia pozawekslowej umowy (porozumienia wekslowego) między poręczycielem a remitentem (art. 10 Pr.weksl.). Pojawia się pytanie, czy zawarcie takiego porozumienia te zasady modyfikuje.

Glosator przypomniał, że z zestawienia przepisów ust. 1 i 2 art. 32 Pr.weksl. wynika, iż odpowiedzialność awalisty nie może przewyższyć

swym rozmiarem odpowiedzialności awalata (względnie jej „substratu”). Co do zasady, ponosi on odpowiedzialność pod tymi samymi warunkami i w tym samym zakresie, co dłużnik, za którego poręczył. W pewnych okolicznościach może jednak odpowiadać samodzielnie, w granicach wyżej zakreślonych, jeżeli jego zobowiązanie ma wymaganą przez prawo wekslowe „podstawę” w postaci formalnie niewadliwego oświadczenia (podpisu) awalata.

Glosator stwierdził, że Sąd Najwyższy trafnie odwołał się do zgodnych poglądów doktryny i wcześniejszego orzecznictwa, które nie pozostawiają wątpliwości co do tego, iż zarzut wygaśnięcia zobowiązania poręczyciela ze względu na utratę bytu prawnego przez awalata jest całkowicie chybiony.

E.S.

*

Członkowie zarządu ponoszą na podstawie art. 299 k.s.h. odpowiedzialność odszkodowawczą wyłącznie wobec aktualnych wierzycieli spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, niezależnie od tego, czy ich wierzytelności powstały bezpośrednio ze stosunku prawnego z udziałem spółki, czy też nabyli już istniejące wierzytelności od pierwotnych wierzycieli spółki.

(wyrok z dnia 12 kwietnia 2011 r., II CSK 390/11, K. Strzelczyk, M. Szulc, K. Tyczka-Rote, niepubl.)

Komentarz

Piotra Frelaka i Karola Szymańskiego, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 32

Komentarz ma charakter krytyczny.

Autorzy wskazali, że mimo przywołania w wyroku przez Sąd Najwyższy szerokiego wachlarza argumentów i bogatego dorobku orzecznictwa, wywody dotyczące odszkodowawczej odpowiedzialności członków zarządu z tytułu istniejącej wierzytelności są niejednoznaczne oraz nieprzekonujące. Wynika to z nierozważenia tego, że wierzytelność

przewidziana w art. 299 k.s.h. powstaje w innym czasie i pomiędzy innymi stronami niż niezaspokojona wierzytelność przeciwko spółce. Komentatorzy stwierdzili ponadto, że z wywodów Sądu Najwyższego wynika, iż szkoda wyrządzona przez członków zarządu powstała w majątku cesjonariusza, a nie cedenta i to dopiero wtedy, gdy stało się oczywiste, że egzekucja wierzytelności przeciwko spółce będzie bezskuteczna.

Autorzy podkreślili, że w polskim systemie prawnym jedną z podstawowych zasad odpowiedzialności odszkodowawczej jest ograniczenie jej zakresu wyłącznie do podmiotu bezpośrednio poszkodowanego i nie ma powodu, by zasada ta nie miała dotyczyć również odpowiedzialności z art. 299 k.s.h., jeżeli określa się jej charakter jako deliktowy. Autorzy postawili zatem tezę, że członkowie zarządu mogą odpowiadać wyłącznie wobec osób, w stosunku do których skierowane było bezprawne zachowanie polegające na zaniechaniu zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości we właściwym terminie, nie zaś – jak wskazał Sąd Najwyższy – wobec wierzycieli.

Wątpliwości autorów wzbudziła także ocena Sądu Najwyższego, że roszczenie przeciwko członkom zarządu powstaje dopiero w chwili, gdy syndyk poinformował powódkę o braku możliwości zaspokojenia jej wierzytelności z masy upadłości. Zwrócili także uwagę także na pewne nieścisłości argumentacji Sądu Najwyższego, wskazujące na fakt, że wobec nabywcy wierzytelności odnośnie do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością niekoniecznie muszą być spełnione wszystkie przesłanki roszczenia przewidzianego w art. 299 k.s.h.

Komentarz został zakończony konkluzją, że zagadnienie rozstrzygnięte w omawianym orzeczeniu ma istotne znaczenie dla obrotu gospodarczego, a zwłaszcza dla działalności prowadzonej przez firmy windykacyjne. Możliwość dochodzenia przez nie roszczeń wobec członków zarządu mogłaby zwiększyć skuteczność egzekucji wierzytelności wobec spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, ale także doprowadzić do zwiększenia cen tych wierzytelności. Autorzy zwrócili uwagę, że w omawianym orzeczeniu zwyciężyła potrzeba ochrony wierzyciela oraz zagwarantowania mu możliwości zaspokojenia jego wierzytelności.

Przebudowanie samodzielnego lokalu mieszkalnego przez przyłączenie do niego części wspólnych nieruchomości może prowadzić do powstania nowej nieruchomości lokalowej i zmiany dotychczasowych udziałów w nieruchomości wspólnej członków wspólnoty stosownie do art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.).

(uchwała z 25 listopada 2011 r., III CZP 65/11, G. Misiurek, M. Bącznyk, M. Romańska, OSNC 2012, nr 6, poz. 68; BSN 2011, nr 11, s. 7; NPN 2011, nr 3, s. 118; NPN 2011, nr 4, s. 108; Rej. 2011, nr 12, s. 190; Rej. 2012, nr 6, s. 165)

Glosa

Rafała Kapkowskiego, Rejent 2013, nr 11, s. 94

Glosa jest częściowo krytyczna.

Autor nie podzielił poglądu Sądu Najwyższego, że przedmiotem obrotu może stać się udział w prawie własności nieruchomości wspólnej, odpowiadający powierzchni niewyodrębnionego pomieszczenia. Jego zdaniem, koncepcja ta stoi w sprzeczności z charakterem udziału w nieruchomości wspólnej jako prawem związanym z własnością lokalu (jako samodzielnego przedmiotu obrotu) oraz przeczy twierdzeniom samego Sądu Najwyższego, który wyłączył możliwość przeniesienia własności niewyodrębnionego pomieszczenia. Jak wskazał autor, w praktyce często zdarza się, że czynność prawna zarówno kreuje rzecz, jak i przenosi prawo jej własności. Zmiana udziału w nieruchomości wspólnej pozostaje zawsze, jego zdaniem, konsekwencją podstawowej czynności, jaką jest rozporządzenie fizyczną częścią rzeczy.

Glosator podzielił natomiast inny fragment argumentacji Sądu Najwyższego, w którym wskazano, że po przebudowie lokalu konieczne jest ponowne wyodrębnienie go jako przedmiotu własności. Zdaniem autora, w celu usunięcia wątpliwości w praktyce wskazane jest złożenie przez właściciela lokalu oświadczenia, że w związku z przebudową znosi on dotychczasowe prawo własności i ustanawia je w stosunku do

nowego lokalu (czynność ta wymaga, jego zdaniem, zgody pozostałych właścicieli lokali).

Uchwała była także przedmiotem glosy M. Marcysiaka (Lex nr 1050032),

M.G.

*

Podpisanie jako całości integralnego pod względem treści dokumentu składającego się z kilku elementów (np. umowy zasadniczej i załączników) oznacza zachowanie formy pisemnej zawartego w tym dokumencie oświadczenia woli (art. 78 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 20 stycznia 2012 r., I CSK 373/11, J. Górowski, M. Bączyk, M. Romańska, OSNC-ZD 2013, nr 2, poz. 34)

Glosa

Krzysztofa Knoppka, Palestra 2014, nr 1–2, s. 168

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, że podpis umieszczony pod załącznikiem obejmuje umowę zasadniczą. Wskazał, że ciągłość redakcji dokumentu może być zaznaczona np. przez jednolitą numerację wszystkich kart dokumentu. Stwierdził, że w dokumencie zintegrowanym poszczególne części składowe muszą być połączone również merytorycznie. Omówił następnie poglądy piśmiennictwa i judykatury odnoszące się do miejsca złożenia podpisu w dokumencie, w tym zasadę, w myśl której podpisem objęta jest ta część dokumentu, która znajduje się ponad podpisem. Dodał, że strony nie mogą umówić się dowolnie co do umieszczenia w dokumencie podpisów w sposób sprzeczny z ustalonymi regułami.

Wyrok został omówiony przez M. Bączyka w „Przeglądzie orzecznictwa” (Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 2, s. 63).

M.P.

Nie można żądać ustalenia nieistnienia małżeństwa (art. 2 k.r.o.) z powołaniem się na niezłożenie oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński z powodu pozostawania w stanie wyłącającym świadome wyrażenie woli (art. 15¹ § 1 pkt 1 k.r.o.).

(wyrok z dnia 22 lutego 2012 r., IV CSK 240/11, K. Strzelczyk, J. Gromska-Szuster, B. Mysza, OSNC 2012, nr 9, poz. 106; BSN 2012, nr 4, s. 9; MoP 2012, nr 21, s. 1147; Rej. 2012, nr 5, s. 171; Rej. 2012, nr 9, s. 177)

Glosa

Małgorzaty Łączkowskiej, Monitor Prawniczy 2014, nr 3, s. 159

W opinii glosatorki, sądy powszechne orzekające w sprawie prawidłowo uznały, że nie jest dopuszczalne ustalanie nieistnienia małżeństwa na podstawie przyczyn uzasadniających jego unieważnienie. Rozstrzygnięcie to trafnie poparł w komentowanym wyroku Sąd Najwyższy, podkreślając, że przyjęcie innej interpretacji prowadziłoby do obejścia przepisów regulujących terminy na wystąpienie z powództwem o unieważnienie małżeństwa.

Autorka stwierdziła, że glosowane orzeczenie stanowi pretekst do refleksji nad znaczeniem i charakterem oświadczenia woli zawarcia związku małżeńskiego. Jest to oświadczenie wymagające do swej skuteczności zachowania odpowiedniej formy m.in. czytelnego wyrażenia, ale jego istnienie nie jest zależne od stanu świadomości składającego. Jej brak stanowić może natomiast podstawę do unieważnienia małżeństwa. Zdaniem autorki, trzeba uznać, że gdy mowa o oświadczeniu woli wśród przesłanek zawarcia małżeństwa wymienionych w art. 1 § 1 k.r.o., chodzi o formę, czyli publiczne złożenie tego oświadczenia, a nie o jego ważność. O nieistniejącym oświadczeniu będzie można zatem mówić tylko wówczas, gdy nie zostało ono w ogóle złożone. Inne skutki natomiast wywołuje złożenie oświadczenia dotkniętego wadą. Należy pamiętać, że oświadczenie o zawarciu związku małżeńskiego teoretycznie może skutecznie złożyć osoba niemająca zdolności do czynności prawnych albo o ograniczonej zdolności, tzn. małoletnia lub ubezwłasnowolniona. Także w takich przypadkach małżeństwo jest małżeństwem istniejącym, choć unieważnialnym. Inne

czynności prawne osób nielegitymujących się zdolnością do czynności prawnych są nieważne, a w przypadku zdolności ograniczonej wymagają zgody przedstawiciela ustawowego. Według glosatorki, trudno zatem zgodzić się z pojawiającą się w piśmiennictwie prawniczym tezą, że brak wad oświadczenia woli przy zawarciu małżeństwa stanowi materialną przesłankę zawarcia małżeństwa, ponieważ małżeństwo zostaje zawarte mimo wystąpienia wady. Wadliwość oświadczenia stanowi natomiast podstawę do jego unieważnienia, a wychwycenie wady przed złożeniem oświadczenia jest jedną z okoliczności, na podstawie których kierownik urzędu stanu cywilnego powinien odmówić przyjęcia oświadczeń.

R.N.

*

Kurator ustanowiony na podstawie art. 42 § 1 k.c. dla spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może, jeżeli został do tego umocowany, wystąpić do sądu w imieniu reprezentowanej spółki z wnioskiem o jej rozwiązanie.

(uchwała z dnia 8 marca 2012 r., III CZP 95/11, K. Zawada, M. Bączyk, D. Dończyk, OSNC 2012, nr 11, poz. 125; BSN 2012, nr 3, s. 9; MPH 2013 nr 1, str. 51, Wspólnota 2012, nr 12, s. 31; Rej. 2012, nr 3, s. 201; Pr.Spótek 2012, nr 4, s. 6; Rej. 2012, nr 4, s. 165; Rej. 2012, nr 12, s. 161)

Glosa

Artura Jasińskiego, Palestra 2014, nr 1–2, s. 162

Glosa ma charakter aprobujący.

Komentator przypomniał, że kurator dla spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może być ustanowiony jedynie wtedy, gdy spółka nie może prowadzić swoich spraw wobec braku organów. Podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, że kurator ustanowiony dla spółki na podstawie art. 42 § 1 k.c. może wystąpić do sądu z wnioskiem o jej rozwiązanie. Za trafny uznał pogląd, że sądem właściwym jest sąd rejestrowy, a sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu nieprocesowym. Wyrza-

ził następnie zapatrywanie, że w razie wystąpienia przez kuratora z pozwem o rozwiązanie spółki przewodniczący wydziału powinien skierować sprawę do właściwego trybu na podstawie art. 201 § 1 k.p.c., a gdy sprawę wszczęto lub prowadzono w trybie niewłaściwym, sąd winien przekazać ją właściwemu sądowi rejestrowemu do rozpoznania w trybie nieprocesowym (art. 201 § 2 k.p.c.). Zgłosił ponadto postulat, by w zaświadczeniu wydawanym kuratorowi na podstawie art. 604 k.p.c. było wyrażone jego umocowanie również do żądania rozwiązania osoby prawnej.

Głosę do omawianej uchwały opracował także M. Szumbariski (Monitor Prawa Handlowego 2013, nr 1, s. 51). Omówili ją także w przeglądach orzecznictwa P. Popardowski (Glosa 2013, nr 1, s. 16) i Ł. Węgrzynowski (Przegląd Sądowy 2014, nr 1, s. 92).

M.P.

*

Zawiadomienie o którym mowa w art. 187 § 1 k.s.h., nie wymaga żadnej szczególnej formy, może być wobec tego dokonane w każdy sposób. Istotne jest tylko, aby zawiadomienie dotarło do spółki.

(wyrok z dnia 30 marca 2012 r., III CSK 232/11, B. Myszka, K. Strzelczyk, A. Owczarek, niepubl.)

Komentarz

Anny Lewińskiej i Piotra Letolca, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 41

Komentarz ma charakter aprobujący.

Autorzy uznali za trafne zajęte przez Sąd Najwyższy stanowisko, że zawiadomienie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością o przejęciu udziałów nie wymaga żadnej formy szczególnej i w związku z tym zostaje dokonane przez każde zachowanie zainteresowanego, które ujawnia jego wolę w sposób dostateczny.

J.B.

Oświadczenie o rezygnacji z funkcji członka rady nadzorczej spółki akcyjnej jest skuteczne z chwilą jego złożenia temu organowi, który zgodnie ze statutem spółki powołał członków rady nadzorczej.

(wyrok z dnia 9 maja 2012 r., V CSK 238/11, L. Walentynowicz, W. Katner, A. Kozłowska, niepubl.)

Komentarz

Marka P. Wędrychowskiego, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 29

Komentator wskazał, że omawiany wyrok Sądu Najwyższego jest kolejnym orzeczeniem potwierdzającym dość oczywiste stwierdzenie, iż oświadczenie woli jest skuteczne, jeżeli dojdzie do wiadomości adresata; w tym wypadku do wiadomości organu, który powołał członka rady nadzorczej. Jeśli takim organem jest walne zgromadzenie, oświadczenie to staje się skuteczne dopiero wtedy, gdy walne zgromadzenie może się z nim zapoznać. Dopóki zatem nie odbędzie się walne zgromadzenie, dopóty rada nadzorcza jest kompetentna i obsadzona. Autor podniósł, że nie może być zatem mowy o kadłubowym charakterze organu, nawet więc jeżeli członek rady nadzorczej nie bierze udziału w posiedzeniach rady, nie jest wyłączone skuteczne podejmowanie uchwał przez radę.

Komentator podkreślił, że dla wykonywania praw akcjonariusza, w tym także zaskarżania uchwał organów spółki, ważne jest dopełnienie formalności związanych z wykazaniem prawa do udziału w walnym zgromadzeniu. Jeżeli uprawnienie to wynika ze złożenia świadectwa depozytowego, to złożony dokument musi być ważny i zostać zachowany termin. Ponadto autor stwierdził, że zarzut niewłaściwego składu organu powoływać można z należyłą ostrożnością, badając fakt złożenia rezygnacji, jak i jej skuteczność, ale także skutki nieobsadzenia jednego z miejsc w organie kolegialnym.

Komentowany wyrok omówił także M. Bączyk w „Przeglądzie orzecznictwa” (Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 2, s. 60).

J.S.

Nieważny jest weksel zawierający oznaczenie remitenta przez podanie nazwy przedsiębiorcy niestanowiącej jego firmy.

(wyrok z dnia 9 maja 2012 r., V CSK 258/11, L. Walentynowicz, W. Katner, A. Kozłowska, OSNC 2013, nr 1, poz. 9; BSN 2012, nr 7, s. 12; MoP 2013, nr 3, s. 142; NPN 2012, nr 2, s. 185; Rej. 2013, nr 2, s. 200)

Komentarz

Krzysztofa Rapały i Marcina Jasińskiego, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 22

Komentarz ma charakter aprobujący.

Autorzy wskazali, że zgodnie z art. 101 pkt 3 Pr.weksl., weksel własny powinien zawierać nazwisko (firmę) osoby, na rzecz której lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana, tj. remitenta. Wątpliwości w zakresie formalizmu oznaczania remitenta, tzn. umieszczenia na wekslu własnym niepełnego nazwiska lub też, jak w komentowanym orzeczeniu, niepełnej firmy z pominięciem formy prawnej spółki prawa handlowego, wiążą się z możliwością nieważności takiego weksla *a limine*. Stan niepewności istniał tym bardziej, że w orzecznictwie sądów powszechnych funkcjonował zarówno pogląd stanowiący, że podmioty niebędące osobami fizycznymi powinny posługiwać się w obrocie wekslowym nazwą (firmą) w brzmieniu ujawnionym w rejestrze, a zatem w świetle regulacji art. 43⁵ § 2 k.c. także formą prawną, np. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, jak i pogląd bardziej liberalny, dopuszczający, mimo braków w oznaczeniu remitenta, ważność weksla, gdy wiadomo o kogo chodzi.

Autorzy uznali, że w komentowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy potwierdził, iż ustawodawca wprowadził określone formy prawne działalności gospodarczej i obligatoryjną treść czynności prawnych, aby zapewnić im powagę i pewność zastosowania, w tym bezpieczny obrót.

Komentowany wyrok został omówiony także przez M. Bączyka w „Przeglądzie orzecznictwa” (Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 1, s. 56).

J.S.

Możliwość złożenia przez współnika wniosku do sądu rejestrowego na podstawie art. 212 § 4 k.s.h. w razie odmownej uchwały współników (art. 212 § 3 k.s.h.) nie wyłącza wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały na podstawie art. 249 § 1 k.s.h.

(wyrok z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 567/11, I. Gromska-Szuster, D. Dończyk, Z. Kwaśniewski, OSNC 2013, nr 1, poz. 11; BSN 2012, nr 7, s. 13; Rej. 2013, nr 2, s. 199)

Komentarz

Marcina Kolasińskiego, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 25

Komentator zaaprobował pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy. Wskazał na jego praktyczną doniosłość, wynikającą z tego, że potwierdzony został wprost punkt widzenia, iż możliwość złożenia przez współnika wniosku do sądu rejestrowego o zobowiązanie zarządu do udzielenia wyjaśnień lub udostępnienia do wglądu dokumentów lub ksiąg spółki na podstawie art. 212 § 4 k.s.h. w razie odmownej uchwały współników w tym zakresie, nie wyłącza wytoczenia powództwa o uchylenie albo stwierdzenia jej nieważności (art. 249 § 1 i art. 252 § 1 k.s.h.).

Wskazał przy tym, że wniosek współnika złożony do sądu rejestrowego na podstawie art. 212 § 4 k.s.h. powinien zawierać listę pytań oraz dokumentów, których udostępnienia współnik żąda, tak aby sąd uwzględniając wniosek współnika mógł w postanowieniu precyzyjnie określić zobowiązanie spółki. Sąd jest przy tym związany zakresem określonym we wniosku współnika.

Komentowany wyrok został także omówiony w przeglądach orzecznictwa P. Popardowskiego (Glosa 2013, nr 2, s. 15) i Ł. Węgrzynowskiego (Przegląd Sądowy 2013, nr 11–12, s. 160).

M.S.L.

*

W wypadku zwłoki dłużnika w spełnieniu świadczenia w wykonaniu zobowiązania, którego przedmiotem jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, wierzyciel ma prawo wyboru kursu,

według którego jest określana wartość waluty obcej, jeżeli dłużnik dokona wyboru waluty polskiej.

(wyrok z dnia 16 maja 2012 r., III CSK 273/11, D. Zawistowski, M. Kocon, M. Szulc, IC 2013, nr 10, s. 40)

Glosa

Bogusława Lackorońskiego, Państwo i Prawo 2014, nr 2, s. 128

Glosa ma charakter aprobujący.

Przedmiotem glosowanego wyroku były zagadnienia, jakie pojawiły się na tle art. 358 k.c. Pierwsze z nich dotyczyło zakresu uprawnień wierzyciela wynikających z art. 358 § 2 k.c. oraz przesłanki ich powstania. Autor glosy zaprezentował trzy różne stanowiska występujące w nauce prawa oraz przychylił się do poglądu i składających się na niego argumentów wyrażonych w omawianym wyroku Sądu Najwyższego. Podkreślił nie tylko argumenty wynikające z wykładni językowej art. 358 § 2 zdanie drugie k.c., uwzględniającej kontekst tego przepisu, ale również brak funkcjonalnego i systemowego uzasadnienia dla pominięcia kontekstu art. 358 § 2 zdanie drugie k.c.

Kontrowersje wywołuje również przesłanka powstania uprawnień wierzyciela. Zgodnie z jednym poglądem, przesłanką ich powstania jest jedynie zwłoka dłużnika, inny natomiast pogląd, odrzucony przez glosatora, wskazuje, że tą przesłanką jest nie tylko zwłoka, lecz również opóźnienie dłużnika ze spełnieniem świadczenia pieniężnego wyrażonego w walucie obcej, w tzw. zwykłej klauzuli walutowej.

Drugim zagadnieniem, do którego odniósł się Sąd Najwyższy, jest określony w art. 358 § 1 k.c. charakter prawny uprawnienia dłużnika do wyboru waluty polskiej. Sąd Najwyższy stwierdził, że zgodnie z art. 358 § 1 k.c. skorzystanie z upoważnienia przemiennego może być realizowane na każdym etapie wykonania zobowiązania. Oznacza to, że Sąd Najwyższy przyjął konstrukcję, w myśl której uprawnienie dłużnika do wyboru waluty polskiej jako waluty świadczenia, określone w art. 358 § 1 k.c., jest upoważnieniem przemienным (*facultas alternativa*). Tym samym Sąd Najwyższy *implicite* odrzucił przemienny charakter zobowiązania (*obligatio alternativa*), obejmującego, tzw. zwykłą klauzulę

walutową, którego przedmiotem jest świadczenie pieniężne wyrażone w walucie obcej.

Wyrok został omówiony także przez M. Bączyka w „Przeglądzie orzecznictwa” (Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 2, s. 89).

M.W.

*

Do pełnomocnictwa udzielonego na podstawie art. 210 § 1 k.s.h. nie mają zastosowania przepisy kodeksu cywilnego o pełnomocnictwie.

(wyrok z dnia 15 czerwca 2012 r., II CSK 217/11, H. Pietrzkowski, J. Frąckowiak, A. Kozłowska, OSNC 2013 nr 2, poz. 27; OSP 2013 nr 9, poz. 94; BSN 2012, nr 9, s. 8; MoP 2013, nr 5, str. 256)

Komentarz

Mariusza Pniewskiego i Klaudii Babskiej, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 27

Komentarz ma charakter aprobujący.

Zgodnie z brzmieniem art. 2 k.s.h., przepisy kodeksu cywilnego stosuje się jedynie w sprawach nieuregulowanych w kodeksie spółek handlowych, jeżeli wymaga tego właściwość stosunku prawnego spółki handlowej, przy czym przepisy kodeksu cywilnego stosuje się odpowiednio, a nie wprost. Skoro więc kodeks spółek handlowych przewiduje wyczerpującą materię regulacji wymagania konieczności notarialnego protokołowania uchwał, a właściwość stosunku prawnego spółki handlowej nie wymaga w tej kwestii sięgnięcia do regulacji art. 99 k.c., to przepisy kodeksu cywilnego nie powinny mieć w tym przypadku zastosowania. Przyjęcie odmiennego poglądu powoduje sprzeczność, wskazującą na nieracjonalność ustawodawcy; zachowanie formy uchwały przewidzianej przez kodeks spółek handlowych skutkowałoby na podstawie art. 103 k.c. nieważnością pełnomocnictwa udzielonego w trybie art. 210 § 1 k.s.h. Uchwała pozostawałaby ważnie podjęta, ale nie wywierałaby żadnych skutków prawnych.

Autorzy stwierdzili również, że omawiany wyrok ma znaczenie dla pewności obrotu, gdyż ważność umowy przenoszącej własność nieru-

chomości pozostanie bowiem niezależna od zmiennych układów sił w spółkach kapitałowych.

Glosy do komentowanego wyroku napisali również: A. Sobota (Lex nr 172450), J.P. Naworski (Glosa 2013, nr 3, s. 51), S. Czepita i Z. Kuniewicz (OSP 2013, nr 9, poz. 94) oraz W. Myga (Rejent 2013, nr 10, s. 113). Omówili go również w przeglądach orzecznictwa P. Popardowski (Glosa 2013, nr 1, s. 9) oraz Ł. Węgrzynowski (Przeгляд Sądowy 2014, nr 1, s. 90).

M.M.

*

1. Działanie szkodzące spółce może pośrednio naruszyć prawa akcjonariusza, wpływając na wartość posiadanych przez niego akcji. Jeżeli będzie ono związane z wykonywaniem władzy publicznej, nie ma podstaw do ograniczenia przysługującego każdemu, zatem także akcjonariuszowi, konstytucyjnego prawa do odszkodowania.

2. Legitymacja materialno-prawna czynna na podstawie art. 417 § 1 k.c. w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej z dniem 1 września 2004 r. w związku z art. 77 Konstytucji RP przysługuje także tym podmiotom prawa cywilnego, których prawa lub interesy były przedmiotem pośrednich naruszeń wynikających z wykonywania władzy publicznej.

(wyrok z dnia 22 czerwca 2012 r., V CSK 338/11, B. Myszka, A. Owczarek, H. Wrzeszcz, niepubl.)

Glosa

Bogusława Lackorońskiego, Glosa 2014, nr 1, s. 48

Glosa zasadniczo jest aprobująca.

Dotyczy kwestii dopuszczalności dochodzenia roszczenia o naprawienie szkód wynikłych z pośrednich naruszeń dóbr na ogólnych podstawach, takich jak art. 415 w związku z art. 361 k.c. Zagadnienie to,

jak podkreślił glosator, występuje w szczególności w stosunkach z udziałem spółek handlowych, w których zdarzenia naruszające dobra spółek handlowych mogą naruszać pośrednio również dobra wspólników. Odnośnie do komentowanego wyroku Sądu Najwyższego, autor glosy opowiedział się za stanowiskiem, że dopuszczalne jest dochodzenie na ogólnych podstawach roszczeń o naprawienie szkód, wynikłych z pośrednich naruszeń dóbr, w tym w szczególności szkód wspólników wynikłych z naruszenia dóbr spółki handlowej.

W ocenie glosatora, Sąd Najwyższy trafnie odrzucił kategorię pojęciową „szkody pośredniej” jako nieadekwatną i nadmiernie uproszczoną. Zamiast do tego pojęcia Sąd Najwyższy odwołał się do „pośrednich naruszeń praw lub interesów podmiotów prawa cywilnego”. Jak zauważył glosator, odrzucenie pojęcia tzw. szkód pośrednich jest uzasadnione, gdyż skutki określonego zdarzenia sprawczego zawsze ujawniają się bezpośrednio w mieniu, do którego należy dobro będące przedmiotem naruszenia. W konsekwencji, za mylące może być uznane nazywanie skutku, który ujawnia się bezpośrednio w mieniu poszkodowanego, mianem „pośredniego”.

W dalszej kolejności glosator przyznał rację Sądowi Najwyższemu, który przyjął, że w wypadku odpowiedzialności za szkody wspólników, wynikłe z pośrednich naruszeń ich dóbr, będących pochodną czynów niedozwolonych, skierowanych przeciw spółce, powinny być odpowiednio stosowane przepisy kodeksu cywilnego dotyczące odpowiedzialności odszkodowawczej.

Głosę częściowo krytyczną do wyroku opracował Maciej Kaliński (Lex nr 1228613).

P.G.

*

teza oficjalna

Naruszenie tzw. obowiązku rejestracyjnego przewidzianego w art. 351 § 2 k.h. (obecnie art. 341 k.s.h.) może stanowić czyn niedozwolony (art. 415 k.c.).

teza opublikowana w Monitorze Prawniczym

Obowiązki kontrolno-rejestracyjne związane z prowadzeniem księgi akcyjnej nie mogą być sprowadzane jedynie do czynności technicznych.

(wyrok z dnia 27 czerwca 2012 r., II CSK 636/11, J. Górowski, M. Bączyk, B. Ustjanicz, OSNC-ZD 2013, nr B, poz. 42; BSN 2012, nr 9, s. 8; MoPr.Bank. 2013, nr 7–8, s. 44; Rej. 2013, nr 7, s. 174)

Komentarz

Agneszki Nalazek i Agneszki Mikołajskiej, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 14

Komentarz ma charakter aprobujący.

Autorki zauważyły, że z omawianego orzeczenia wynikają restrykcyjne obowiązki nałożone na domy maklerskie. Z zachowaniem należytej staranności ze strony tych podmiotów wiąże się konieczność dokładnej weryfikacji ceny, po której następuje przeniesienie własności akcji. W razie stwierdzenia znaczących odstępstw od ich rynkowej ceny obowiązkiem domu maklerskiego staje się co najmniej powiadomienie o tym podmiotu przenoszącego własność akcji. Zaniechanie takiego powiadomienia może skutkować odpowiedzialnością deliktową na zasadach ogólnych.

Wyrok został omówiony także przez M. Bączyka w „Przeglądzie Orzecznictwa” (Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 2, s. 62).

A.D.

*

1. W sytuacji, gdy po ogłoszeniu upadłości syndyk nie wykonuje zobowiązań z umów, które pozostają w mocy w tej dacie, druga strona powinna mieć możliwość wypowiedzenia umowy na zasadach ogólnych.

2. Art. 84 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1112 ze zm.) nie daje

podstaw do wniosków o niedopuszczalności wypowiedzenia umowy leasingu przez finansującego, jeżeli korzystający dopuszcza się zwłoki z zapłatą raty także wówczas, gdy korzystającym, który nie wykonuje zobowiązania, jest upadły.

(wyrok z dnia 12 lipca 2012 r., I CSK 548/11, G. Misiurek, W. Katner, A. Niedużak, OSP 2014, nr 1, poz. 2; BSN 2012, nr 10, s. 13; MoP 2013, nr 6, s. 310; Rej. 2012, nr 12, s. 154)

Glosa

Igora Juckiewicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 1, poz. 2

Glosa ma charakter aprobujący.

Komentator przychylił się do stanowiska Sądu Najwyższego o dopuszczalności wypowiedzenia umowy leasingu przez finansującego po ogłoszeniu upadłości korzystającego. Zauważył, że raty leasingowe za okres po ogłoszeniu upadłości stanowią koszty postępowania upadłościowego i są zaspokajane zgodnie z art. 343 Prawa upadłościowego i naprawczego. Wyrzucił następnie zapatrywanie, że upadły pozostaje w zwłoce z zapłatą rat leasingowych, uprawniającą do wypowiedzenia umowy leasingu na podstawie art. 709¹³ § 2 k.c., jeżeli nie płaci rat, gdy w masie znajdują się odpowiednie środki pieniężne na zaspokojenie wymagalnych w danej chwili wierzytelności, a w braku takich środków – jeżeli zaspokajają wierzycieli z naruszeniem art. 343 Prawa upadłościowego i naprawczego. Wskazał, że przesłanką powstania uprawnienia finansującego do wypowiedzenia umowy jest również wyznaczenie na piśmie korzystającemu odpowiedniego terminu dodatkowego do zapłacenia zaległości. Zaproponował, by przy określaniu odpowiedniego terminu zapłaty rat leasingowych brać pod uwagę tryb zaspokajania długów masy upadłości.

Wyrok został omówiony także przez M. Bączyka w „Przeglądzie orzecznictwa” (Monitor Prawa Bankowego 2013, nr 10, s. 39).

M.P.

Uchwała zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością o nieudzieleniu absolutorium członkom zarządu tej spółki może być objęta merytoryczną kontrolą sądu na podstawie art. 249 § 1 k.s.h.

(wyrok z dnia 19 października 2012 r., V CSK 439/11, K. Pietrzykowski, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, niepubl.)

Komentarz

Łukasza Sieczki i Mariusza Pniewskiego, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 34

Komentarz jest częściowo krytyczny.

Autorzy nie zgodzili się z rozstrzygnięciem Sądu Najwyższego w zakresie naruszenia art. 252 k.s.h. Literalna wykładnia wymienionego przepisu nie zwraca uwagi na możliwość stwierdzenia nieważności uchwały jedynie do przypadków naruszenia przez organ spółki podejmujący uchwałę przepisów proceduralnych w zakresie wykonywania uprawnień ustawowych i korporacyjnych. Wskazali na niebezpieczeństwo związane z takim rozumowaniem, gdy organ spółki podejmuje, w sposób nienaruszający przepisów proceduralnych, uchwałę, której efektem jest naruszenie norm prawa karnego (np. art. 296 k.k.). W takim przypadku naruszenie normy prawa karnego nie mogłoby stanowić podstawy stwierdzenia nieważności uchwały.

Komentatorzy zaaprobowali natomiast pogląd, że stosowanie instytucji absolutorium przewidzianej w art. 228 k.s.h. w sposób niezgodny z jej celem jurydycznym pozostaje w sprzeczności z dobrymi obyczajami.

Na zakończenie autorzy wskazali na rozbieżność w orzecznictwie Sądu Najwyższego co do tego, czy naruszenie dóbr osobistych osoby zainteresowanej może stanowić samoistną podstawę do stwierdzenia nieważności uchwały na podstawie art. 252 k.s.h., jeżeli podjęta ona została w sposób nienaruszający odpowiednich przepisów proceduralnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2005 r., II CSK 19/05, niepubl.).

Głosę do komentowanego przepisu opracował M. Drózdź (Glosa 2013, nr 2, s. 26).

M.M.

Ujawnienie przez jednostkę samorządu terytorialnego imienia i nazwiska osoby, która zawarła z nią umowę cywilnoprawną, nie narusza prawa do prywatności tej osoby, o którym mowa w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 ze zm.).

(wyrok z dnia 8 listopada 2012 r., I CSK 190/12, B. Myszka, K. Pietrzykowski, K. Tyczka-Rote, OSNC 2013, nr 5, poz. 67; BSN 2013, nr 2, s. 14; MoP 2013, nr 15, s. 816; Rej. 2013, nr 5, s. 165)

Glosa

Sebastiana Gajewskiego i Aleksandra Jakubowskiego, Samorząd Terytorialny 2013, nr 9, s. 84

Glosa jest aprobująca, z marginalną uwagą polemiczną.

Autorzy podzielili wniosek Sądu Najwyższego, że udostępnieniem w ramach dostępu do informacji publicznej objęte są informacje o wszystkich osobach, które uzyskują korzyści ze środków publicznych, dokonując świadczeń na rzecz jednostki publicznej. Zaaprobowali oni, przyjęty w glosowanym orzeczeniu, prymat dostępu do informacji publicznej nad ochroną prywatności w zakresie imienia i nazwiska. Zdaniem autorów, Sąd Najwyższy prawidłowo określił proporcję pomiędzy tymi wartościami. Osoby otrzymujące środki publiczne w zmian za spełniane przez siebie świadczenie wykonują *de facto* funkcję publiczną, a zatem dotyczące ich informacje stają się informacją publiczną, której ujawnienia można żądać z powołaniem się na istnienie interesu publicznego. Wniosek ten, jak stwierdzili autorzy, wzmacnia ochronę konstytucyjnego prawa do informacji, odpowiadając zarazem stanowisku Trybunału Konstytucyjnego.

Glosatorzy zwrócili również uwagę na dostrzeżony także przez Sąd Najwyższy problem relacji pomiędzy dostępem do informacji publicznej a ochroną danych osobowych, twierdząc, że ta ostatnia nie wyklucza udostępnienia informacji, których dotyczył komentowany wyrok.

Na marginesie tych uwag autorzy wyrazili wątpliwość co do utożsamienia przez Sąd Najwyższy prywatności na gruncie przepisów o informacji publicznej z prywatnością jako dobrem osobistym w ujęciu

art. 23 k.c. Pierwsze z tych pojęć powinno być, ich zdaniem, rozumiane w sposób autonomiczny, drugie zaś może zostać wykorzystane w tym zakresie jedynie pomocniczo.

Autorzy zwrócili także uwagę, że wyrok Sądu Najwyższego będzie sprzyjał ujednocnieniu poglądów orzecznictwa i praktyki administracyjnej. Zarazem przyczyni się, ich zdaniem, do wyłączenia możliwości obchodzenia wymagań wynikających z przepisów o dostępie do informacji publicznej i o finansach publicznych przez prywatyzację zadań publicznych, ułatwiając jednocześnie sprawowanie obywatelskiej kontroli nad działalnością podmiotów władzy.

Orzeczenie było także przedmiotem glosy G. Sybigi (Monitor Prawniczy 2013, nr 8, dodatek, s. 59).

M.G.

*

teza oficjalna

Uchwała zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością sprzeczna z zasadami współzycia społecznego narusza dobre obyczaje w rozumieniu art. 249 § 1 k.s.h.

teza opublikowana w Monitorze Prawniczym

Naruszenie zasad współzycia społecznego uchwałą zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może być wzięte pod uwagę tylko w ramach szczególnej klauzuli generalnej dobrych obyczajów i w związku z tym może stanowić podstawę do uchycenia takiej uchwały, jeżeli jednocześnie godzi ona w interesy spółki lub ma na celu pokrzywdzenie jej wspólnika.

(uchwała z dnia 20 grudnia 2012 r., III CZP 84/12, D. Dończyk, K. Pietrzykowski, H. Wrzeszcz, OSNC 2013, nr 7–8, poz. 83; BSN 2012, nr 12, s. 9; Rej. 2013, nr 3, s. 188; Rej. 2013, nr 8, s. 192)

Komentarz

Dariusza Kulgawczuka, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 16

Komentarz ma charakter częściowo aprobujący.

Autor podzielił pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy, zgodnie z którym przepisy nie dają podstawy do rozróżniania osobnych form wadliwości w zależności od tego, czy zasady współżycia społecznego zostały naruszone w stosunkach wewnątrz spółki, czy też w odniesieniu do osób trzecich. Komentator podkreślił, że takie rozróżnienie prowadziłoby również do zastosowania dwóch odmiennych sankcji w stosunku do analogicznych sytuacji. Autor nie przychylił się do stanowiska Sądu Najwyższego uznającego tryb stwierdzania wadliwości uchwał uregulowany w kodeksie spółek handlowych za przepis szczególny w stosunku do art. 58 § 2 k.c. Zdaniem autora, wynika to z nieuwzględnienia art. 58 § 2 k.c. w katalogu przepisów niemających zastosowania, wskazanym w przepisach regulujących tryb uchylania uchwał spółek kapitałowych.

Uchwałę omówił także Ł. Węgrzynowski w „Przeglądzie orzecznictwa” (Przegląd Sądowy 2013, nr 11–12, s. 151).

A.D.

*

Decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ustalająca wysokość należności z tytułu składek, doręczona dłużnikowi po zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 131, poz. 1075), nie stanowi podstawy wpisu w księdze wieczystej hipoteki przymusowej na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej dłużnika i jego małżonka.

(postanowienie z dnia 9 stycznia 2013 r., III CSK 69/12, K. Strzelczyk, M. Kocon, M. Koba, OSNC 2013, nr 7–8, poz. 93; OSP 2013, nr 12, poz. 124; BSN 2013, nr 4, s. 13; MoP 2013, nr 19, s. 1043; Rej. 2013, nr 5, s. 162; NPN 2013, nr 1, s. 141; Rej. 2013, nr 8, s. 190)

Glosa

Roberta Seweryna, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, s. 39

Rozważania dotyczące komentowanego orzeczenia autor poprzedził uwagą, że glosowane postanowienie stanowi wyłom w dotychczasowej i ugruntowanej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego oraz dużej części sądów wieczystoksięgowych, a tym samym może rzutować na utrwaloną do tej pory praktykę.

Zdaniem autora, nowelizacja przepisów ustawy o księgach wieczystych i hipotece, dokonana ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 131, poz. 1075), nie wprowadziła zmiany jakościowej polegającej na tym, że nie jest możliwy wpis hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej własność dłużnika i jego małżonka na podstawie doręczonej jedynie dłużnikowi nieostatecznej decyzji administracyjnej. Nie ma zatem uzasadnienia odejście od poglądów wyrażonych w ugruntowanym dotychczas orzecznictwie, w tym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2004 r., III CZP 33/04 (OSNC 2005, nr 3, poz. 43).

Hipoteka przymusowa jako prawnorzeczowe narzędzie zabezpieczenia wierzytelności może zabezpieczać wierzytelności dwojakiego rodzaju: ostatecznie ustalone i stwierdzone w tytule wykonawczym wydanym w trybie stosownej procedury prawnej oraz wierzytelności warunkowe i niepewne, określone w nieostatecznej decyzji administracyjnej. *Ratio legis* zabezpieczenia hipoteką przymusową tej drugiej kategorii wierzytelności jest to, aby po wydaniu rozstrzygnięcia co do istoty w danej sprawie administracyjnej, w przedmiocie określonych zaległości w płatnościach o charakterze publicznoprawnym, do czasu zakończenia postępowania wierzytelność ta była chroniona przed takimi działaniami dłużnika, w wyniku których mogłyby dojść do późniejszego niezaspokojenia wierzyciela. Hipoteka przymusowa od strony faktycznej pełni wówczas funkcję swoistego środka zabezpieczenia i w tym przede wszystkim wyraża się jej podstawowa rola. Na podstawie decyzji administracyjnej, nawet ostatecznej, nie jest możliwe prowadzenie egzekucji; nieodzowne w tym celu jest uzyskanie przez wierzyciela tytułu wykonawczego.

W opinii glosatora, Sąd Najwyższy błędnie stwierdził, że podstawą wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości należącej do dłużnika i jego małżonka może być wyłącznie tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko obojgu tym osobom, ze względu na to, że małżonek dłużnika nie ma takiego samego statusu co dłużnik. Wątpliwości budzi odwołanie się przez Sąd Najwyższy do ponoszenia odpowiedzialności majątkiem wspólnym za zobowiązania publicznoprawne. W realiach rozpoznawanej sprawy nie można było mówić jeszcze o odpowiedzialności majątkowej za zobowiązanie z tytułu zaległych składek, gdyż wierzytelności określone zostały jedynie w nieostatecznej decyzji administracyjnej, a więc nie było ostatecznego instancyjnego ich ustalenia, a na gruncie postępowania administracyjnego wierzytelności miały charakter warunkowy i niepewny, zależny od ostatecznego zakończenia tego postępowania. Dopiero w chwili, z którą decyzja stałaby się ostateczna i wierzyciel mógłby uzyskać tytuł wykonawczy, doszłoby do materializacji odpowiedzialności dłużnika za zobowiązania publicznoprawne, tak z jego majątku osobistego, jak i z małżeńskiego majątku wspólnego. Zdaniem komentatora, z tego względu poczynione w komentowanym wyroku odwołanie należy ocenić jako nieprawidłowe.

Głosę do omawianego postanowienia opracował również I. Kunicki (Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 12, poz. 124).

R.N.

*

Uchwały w sprawie pożyczek udzielanych spółce powinny mieć formę pisemną.

(*wyrok z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 302/12, J. Górowski, G. Misiurek, A. Owczarek, niepubl.*)

Komentarz

Joanny Czekaj i Daniela Krajewskiego, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 19

Komentarz ma charakter aprobujący.

Autorzy wskazali, że orzeczenie zawiera istotne z punktu widzenia wykładni oświadczeń woli organów spółek kapitałowych wytyczne, doty-

czące możliwości stosowania wobec nich powszechnych zasad wykładni oświadczeń woli, w tym w szczególności art. 60 i 65 k.c.

Ze względu na niejednolity charakter uchwał zgromadzenia wspólników, znaczna ich część w ogóle nie może być uznana za czynności prawne w rozumieniu art. 56 k.c., co wyłącza stosowanie przepisów kodeksu cywilnego dotyczących formy czynności prawnych oraz wykładni oświadczeń woli składanych w związku z tymi czynnościami. W związku z tym, zdaniem komentatorów, Sąd Najwyższy po raz kolejny opowiedział się za poddaniem uchwał zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – a przynajmniej części z nich – reżimowi wykładni oświadczeń woli unormowanemu w kodeksie cywilnym

Jednocześnie Sąd Najwyższy ograniczył daleko idącą dobrowolność w interpretacji oświadczeń woli na podstawie faktów lub okoliczności sprawy towarzyszących tym oświadczeniom.

Reasumując, autorzy stwierdzili, że komentowane orzeczenie powinno dać jasny sygnał dla spółek kapitałowych oraz organów tych spółek do dokumentowania wszystkich decyzji podejmowanych w związku z ich funkcjonowaniem w formie pisemnej.

M.M.

*

Spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nie można obciążyć użytkowaniem.

(wyrok z dnia 24 stycznia 2013 r., V CSK 549/11, L. Walentynowicz, D. Dończyk, K. Pietrzykowski, OSNC 2013, nr 7–8, poz. 97; OSP 2014, nr 1, poz. 4; BSN 2013, nr 3, s. 13; MoP 2013, nr 18, s. 986; BSN 2013, nr 3, s. 13; Rej. 2013, nr 4, s. 191; NPN 2013, nr 1, s. 144; Rej. 2013, nr 8, s. 190)

Glosa

Pawła Księżaka, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 1, poz. 4

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator uznał za trafne stanowisko Sądu Najwyższego, że użytkowaniem mogą być obciążone prawa zbywalne. Jako sprzeczne

z ustawą i konstrukcją praw rzeczowych ocenił natomiast zapatrywanie, że muszą to być prawa umożliwiające korzystanie z rzeczy i pobieranie z niej pożytków. Odmiennie niż Sąd Najwyższy stwierdził, że obciążenie prawa użytkowaniem nie powoduje obciążenia przedmiotu tego prawa ani nie modyfikuje sposobu korzystania z tego prawa, natomiast zakres użytkowania jest wyznaczony zakresem użytkowanego prawa. Podniósł, że z art. 17² ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych nie można wywodzić zakazu obciążania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, a wyrażony w art. 17¹⁶ ustawy zakaz wynajmowania lub oddawania lokalu w bezpłatne używanie nie obejmuje ustanowienia użytkowania. Uznał również, że nie ma potrzeby poszukiwania przepisów szczególnych, które w odniesieniu do każdego prawa deklarowałyby możliwość obciążenia tego prawa użytkowaniem. W konkluzji opowiedział się za dopuszczalnością obciążenia użytkowaniem spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu.

M.P.

*

Należące do majątku wspólnego udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, której współnikiem jest tylko jeden z byłych małżonków mogą być podzielone pomiędzy byłych małżonków, a więc także przypaść temu z współuprawnionych, który nie jest współnikiem, o ile w umowie spółki nie zawarto przewidzianego w art. 183¹ k.s.h. zastrzeżenia ograniczającego lub wyłączonego wstąpienie do tej spółki współmałżonka współnika.

(postanowienie z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 349/12, K. Tyczka-Rote, M. Bączyk, H. Wrzeszcz, niepubl.)

Komentarz

Damiana Dworka, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 11

Komentarz ma charakter aprobowany.

Autor podkreślił, że z okoliczności, iż udziały nabyte przez jednego z małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej za

środki pochodzące z majątku wspólnego wchodzi do tego majątku, wynika współuprawnienie małżonków z tychże udziałów. Uprawnienie przysługuje małżonkom nie tylko w sensie materialnym (współwłasność), ale także formalnym (prawa korporacyjne). Komentator podzielił pogląd Sądu Najwyższego, że w ramach podziału majątku wspólnego udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością mogą przypaść temu z byłych małżonków, który nie był wcześniej współnikiem. Nie zgodził się jednak z uznaniem art. 183¹ k.s.h. za normę ograniczającą wskazaną zasadę. Zdaniem autora, nie ma ona zastosowania do byłych małżonków ani do podziału majątku, gdyż na skutek rozwodu majątek wspólny ulega zniesieniu. Zdaniem komentatora, pogląd Sądu Najwyższego, że wartość udziału w spółce powinna być określona według stanu rzeczywistego z dnia dokonywania podziału zasługuje na pełne uznanie.

A.D.

*

teza oficjalna

Przepis art. 58 § 3 k.c. w związku z art. 2 k.s.h. ma odpowiednie zastosowanie w sprawach o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej (art. 425 § 1 k.s.h.).

teza opublikowana w Monitorze Prawniczym

Podjęcie uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad nie jest naruszeniem reguł proceduralnych, lecz jest zachowaniem jednoznacznie sprzecznym z ustawową normą imperatywną wyrażoną w art. 404 § 1 k.s.h. i przewidującą zakaz powzięcia w takiej sytuacji uchwały, o ile w stanie faktycznym sprawy nie wystąpiły ustawowe przesłanki uchylenia tego zakazu.

Natura stosunku prawnego handlowej spółki kapitałowej, wyrażająca się m.in. szczególnym charakterem sankcji dotyczącej uchwał walnego zgromadzenia powziętą sprzecznie z ustawą (art. 425 § 1 k.s.h.), uzasadnia zastosowanie art. 2 zdanie drugie

k.s.h., a w konsekwencji, na jego podstawie, odpowiednie zastosowanie art. 58 § 3 k.c.

(wyrok z dnia 7 lutego 2013 r., II CSK 300/12, Z. Kwaśniewski, D. Dończyk, M. Koba, OSNC 2013, nr 7–8, poz. 98; BSN 2013, nr 3, s. 14; Rej. 2013, nr 4, s. 190; NPN 2013, nr 1, s. 144; Rej. 2013, nr 8, s. 192; MoPH 2013, nr 3, s. 50; MoP 2013, nr 18, s. 982)

Glosa

Krzysztofa Brysiewicza i Damiana Staszewskiego, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 21

Autorzy zaaprobowali w szczególności pogląd Sądu Najwyższego o bezwzględny charakterze zakazu określonego w art. 404 § 1 k.s.h. w razie niespełnienia przesłanek określonych w tym artykule. W judykaturze podkreśla się, że ustawodawca słusznie sprzeciwił się możliwości podejmowania uchwał w sprawach, o których nieobecny na zgromadzeniu wspólnik nie wiedział, czemu służy właśnie ustawowe wymaganie oznaczenia m.in. szczegółowego porządku obrad (art. 402 § 2 k.s.h.).

Na uwagę zasługuje również, zdaniem komentatorów, wyraźne podkreślenie przez Sąd Najwyższy możliwości częściowego jedynie stwierdzenia nieważności uchwały, który na podstawie art. 2 zdanie drugie k.s.h. i odpowiednie zastosowanie art. 58 § 3 k.c., umożliwił tym samym objęcie nieważnością jedynie części tej uchwały, która jest sprzeczna z ustawą.

Komentowany wyrok został omówiony także przez P. Popardowskiego w „Przełądzie orzecznictwa” (Glosa 2014, nr 1, s. 7).

M.M.

*

Do wspólnika spółki jawnej reprezentującego spółkę i prowadzącego jej sprawy należy stosować odpowiednio przepisy o osobach prawnych, a nie o pełnomocnictwie.

(wyrok z dnia 8 lutego 2013 r., IV CSK 332/12, K. Tyczka-Rote, J. Frąckowiak, M. Romańska, OSNC 2013, nr 10, poz. 117; MoP 2013, nr 24, s. 1321; BSN 2013, nr 6, s. 8)

Glosa

Jacka Kraussa, Glosa 2014, nr 1, s. 41

Glosa jest krytyczna.

Autor glosy zaprezentował ocenę możliwości zastosowania przepisów o osobach prawnych do reprezentacji spółki jawnej przez wspólnika. Zanegowanie takiej możliwości prowadzi w rezultacie do odrzucenia przyjmowanej konstrukcji przedstawicielstwa ustawowego. Glosator opowiedział się za konstrukcją takiego przedstawicielstwa, postrzegając dopuszczalność jej zastosowania wprost w przepisach kodeksu spółek handlowych, co w efekcie wyklucza nawet odpowiednie zastosowanie przepisu o organach osób prawnych.

Ponadto glosator krytycznie ocenił stanowisko Sądu Najwyższego, według którego nie jest dopuszczalne dokonanie czynności prawnej przez wspólnika ze spółką oraz czynności procesowej tego wspólnika, jako pozwanego, cofającego powództwo przeciw sobie w ramach reprezentacji spółki, stosując w drodze analogii art. 210 § 1 k.s.h. Sąd Najwyższy wywiódł to stanowisko z zakazu reprezentacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez zarząd w sporach i umowach z członkiem zarządu, natomiast glosator przyjął, że zakaz ten można również wywieść z przepisów o pełnomocnictwie, zgodnie bowiem z art. 108 k.c. pełnomocnik nie może być drugą stroną czynności prawnej, co pozwala na zastosowanie tego przepisu zarówno do umowy wspólnika ze spółką, jak i do sporu wytoczonego przez spółkę przeciwko niemu.

Głosowany wyrok został omówiony przez P. Popardowskiego w „Przeglądzie orzecznictwa” (Glosa 2013, nr 4, s. 12). Głosę opracowali także Z. Kuniewicz i A. Kuniewicz (Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2014, nr 1, s. 34).

P.G.

*

Glosa

Zbigniewa Kuniewicza i Anny Kuniewicz, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2014, nr 1, s. 34

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorzy zgodzili się z poglądem Sądu Najwyższego, że w spółce jawnej ustawodawca nie wiąże zakresu prawa do reprezentacji spółki

z zakresem uprawnienia do prowadzenia jej spraw. Poza tym ustawowo określony zakres prawa wspólnika do reprezentacji spółki jawnej nie podlega skutecznemu ograniczeniu wobec osób trzecich. Umowne regulacje mogą jedynie określać sposób wykonywania prawa do reprezentacji spółki, co zostało podkreślone przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 30 maja 2008 r., III CZP 43/08 (OSNC 2009, nr 7–8, poz. 93).

Komentatorzy zaaprobowali stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym wspólnik reprezentujący spółkę jawną może bez zgody drugiego wspólnika złożyć pozew odszkodowawczy przeciwko temu wspólnikowi.

Glosatorzy zwrócili uwagę na faktyczną skuteczność działań wspólnika występującego z pozwem o odszkodowanie w sytuacji, w której pozwany wspólnik, mający także prawo reprezentowania spółki, cofa pozew. Wątpliwość sprowadza się do oceny dopuszczalności dokonywania czynności „z samym sobą” przez wspólnika spółki jawnej. Autorzy zgodzili się, że nie można zaakceptować sytuacji, „w której wspólnik miałby reprezentować spółkę w umowie, będąc drugą stroną umowy”. Uznali jednak za dyskusyjne uzasadnienie poglądu zaprezentowanego przez Sąd Najwyższy, że sytuacja wspólnika mającego prawo reprezentowania spółki zbliżona jest do sytuacji organu osoby prawnej, a nie do sytuacji przedstawicielstwa ustawowego.

M.M.

*

1. Rozstrzygnięcie kwestii intertemporalnych z zakresu prawa prywatnego międzynarodowego następuje według ogólnych reguł międzyczasowego prawa cywilnego. Od zasady stosowania przepisów ustawy dawnej do zdarzeń zaistniałych podczas jej obowiązywania należy dopuścić wyjątek w stosunku do klauzuli porządku publicznego.

2. Artykuł 1 Konwencji dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych, podpisanej w Hadze w dniu 5 października 1961 r. (Dz.U. z 1969 r. Nr 34, poz. 284), nie dopuszcza odesłania przez prawo wskazane na jego podstawie. Na pod-

stawie art. 1 pkt b tej konwencji właściwe jest prawo każdego państwa, którego obywatelstwo spadkodawca miał w chwili miarodajnej według tego przepisu.

(wyrok z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 294/12, A. Kozłowska, H. Wrzeszcz, K. Zawada, OSNC-ZD 2013, nr D, poz. 75; OSP 2014, nr 1, poz. 3; BSN 2013, nr 7, s. 11; Rej. 2013, nr 9, s. 168; MoP 2014, nr 2, s. 93)

Glosa

Mateusza Pilicha, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 1, poz. 3

Glosa ma charakter aprobujący.

Komentator zgodził się ze stanowiskiem, że jurysdykcja krajowa w sprawie obejmującej majątek nieruchomości na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest wyłączna. Za trafny uznał pogląd, zgodnie z którym do ustalenia statutu spadkowego dla spadku otwartego pod rządami dawnej ustawy kolizyjnej należy stosować przepisy tej ustawy bez względu na datę zamknięcia rozprawy i orzeczenia sądu. Dodał, że art. 64 ust. 1 Prawa prywatnego międzynarodowego z 2011 r. znajdzie zastosowanie, gdy spadkodawca zmarł po wejściu w życie tej ustawy. Zauważył przy tym, że przesłanek obowiązywania reguł nieretroakcji nowo ustanowionego prawa w stosunek życiowy ukształtowany przed datą jego wejścia w życie oraz poszanowania „interesów w toku” należy poszukiwać w konstytucyjnej zasadzie zaufania do państwa i stanowionego przezeń prawa, wywiedzionej z art. 2 Konstytucji.

W dalszej części opracowania jego autor podniósł, że zastosowanie norm konwencji haskiej dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych nie uzasadnia równoległego stosowania norm krajowego, autonomicznego prawa prywatnego międzynarodowego. Dostrzegł, że na podstawie art. 1 konwencji haskiej sąd ustalający statut formy testamentu może zastosować w równym stopniu każde z praw właściwych, co w praktyce oznacza prawo stawiające najniższe wymagania co do zachowania formy. Przychylił się do zapatrywania Sądu Najwyższego, że wskazanie, jako właściwego dla ważności rozrządzenia ze względu na formę, m.in. prawa państwa, którego obywate-

lem był spadkodawca, nie powinno być rozumiane jako narzucenie ograniczeń w przypadku wielopaństwowości spadkodawcy.

Glosator przypomniał następnie, że o wyborze prawa właściwego *legis patriae* w przypadku wielopaństwowców nieposiadających obywatelstwa polskiego decyduje to, z którym z praw ojczystych polipatryda był ściślej związany. Według komentatora, przy ocenie „ściślejszego związku” sąd powinien wziąć pod uwagę wszelkie okoliczności faktyczne, w tym miejsce zamieszkania, więzy rodzinne, miejsce wykonywania pracy bądź prowadzenia działalności gospodarczej oraz przeważającego zgromadzenia majątku. Glosator zauważył ponadto, że analiza czynników decydujących o ściślejszym związku osoby fizycznej z określonym prawem ojczystym wymaga uwzględnienia elementu czasowego, wyrażonego w subokreślniku temporalnym miarodajnej normy kolizyjnej pierwszego stopnia.

M.P.

*

Skarb Państwa może ponieść odpowiedzialność na zasadach słuszności za szkodę doznaną w następstwie zakażenia bakteryjnego przez żołnierza, który – odbywając służbę zasadniczą – znajduje się w sferze władzy publicznej jednostki wojskowej (art. 417² k.c.). Uwzględnienie stopy życiowej społeczeństwa przy określaniu wysokości zadośćuczynienia nie może podważać jego kompensacyjnej funkcji.

(wyrok z dnia 7 marca 2013 r., II CSK 364/12, H. Pietrzkowski, A. Kozłowska, M. Koba, OSP 2014, nr 2, poz. 16)

Glosa

Kingi Bączyk-Rozwadowskiej, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 2, poz. 16

Glosa ma charakter aprobujący.

Za trafne autorka uznała przyjęcie przez Sąd Najwyższy, że pojęcie władzy publicznej nie jest ograniczone do sfery ściśle pojętego *imperium*, lecz swoim zakresem obejmuje wszystkie formy wykonywania

zadań publicznych, nawet pozbawionych elementu władczego, ale wpływających na pozycję prawną jednostki. Zauważyła, że oparcie odpowiedzialności na art. 417² k.c. wymaga wykazania, że szkoda ma charakter legalny, tzn. została wyrządzona przez obiektywnie prawidłowe działanie lub zaniechanie, będące wykonywaniem władzy publicznej. Stwierdziła, że w stanie faktycznym sprawy rozpoznawanej przez Sąd Najwyższy jednostce wojskowej nie można było zarzucić winy i bezprawności działania. Pozytywnie oceniła również potraktowanie przez Sąd Najwyższy z większą swobodą przesłanki związku przyczynowego oraz pogląd, zgodnie z którym atypowość, a nawet zupełna sporadyczność następstw nie pozbawia związku przyczynowego cechy adekwatności.

W dalszej części opracowania autorka poparła tendencję do dawania prymatu kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia nad regułą nakazującą zasądzać je w wysokości umiarkowanej, odpowiadającej przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa.

M.P.

*

teza oficjalna

Sprzecznosc uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej z dobrymi obyczajami (art. 422 § 1 k.s.h.) występuje wtedy, gdy w obrocie handlowym może ona być uznana za nieetyczną w świetle uczciwości kupieckiej, obejmującej także kryteria ekonomiczne oraz gwarancje niezakłóconego funkcjonowania oraz rozwoju spółki.

teza opublikowana w Monitorze Prawniczym

1. Sprzecznosc uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej z dobrymi obyczajami (art. 422 § 1 k.s.h.) występuje wtedy, gdy w obrocie handlowym może ona być uznana za nieetyczną w świetle uczciwości kupieckiej, obejmującej także kryteria ekonomiczne oraz gwarancje niezakłóconego funkcjonowania oraz rozwoju spółki.

2. Do dobrych obyczajów w rozumieniu art. 422 § 1 k.s.h. należy nakaz lojalności akcjonariuszy względem siebie i spółki, przejawiający się m.in. w poszanowaniu określonej stałej praktyki podejmowania przez akcjonariuszy uchwał o przeznaczeniu części zysku na wypłatę akcjonariuszom dywidendy w sytuacji, gdy pozwala na to stan interesów spółki akcyjnej i jej sytuacja ekonomiczna oraz gdy takie uchwały były podejmowane w przeszłości, przy, niezmienionych na niekorzyść spółki akcyjnej, okolicznościach.

3. Uchwała mająca na celu pokrzywdzenie akcjonariusza oznacza zarówno sytuację, gdy cel pokrzywdzenia akcjonariusza istnieje w trakcie podejmowania uchwały, jak również sytuację, w której pokrzywdzenie akcjonariusza nie jest zakładane w chwili podejmowania uchwały, jednak treść uchwały jest taka, że jej wykonanie prowadzi w konsekwencji do jego pokrzywdzenia.

Sprzeczność uchwały z dobrymi obyczajami, o której mowa w art. 422 § 1 k.s.h., występuje wówczas, gdy w obrocie handlowym może być ona uznana za nieetyczną w świetle tradycyjnie rozumianej uczciwości kupieckiej, uwzględniającej jednakże kryteria ekonomiczno-funkcjonalne i oceny zorientowane na zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania i rozwoju spółki kapitałowej, a także poszanowanie interesów jej współników i akcjonariuszy.

(wyrok z dnia 27 marca 2013 r., I CSK 407/12, A. Piotrowska, B. Myszka, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2013, nr D, poz. 81; OSP 2013, nr 11, poz. 108; BSN 2013, nr 6, s. 10; MoP 2013, nr 20, s. 1099; NPN 2013, nr 3, s. 133; MoPH 2013, nr 5, s. 41)

Komentarz

Natalii Tracichleb i Jana Sakławskiego, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 38

Komentarz ma charakter częściowo krytyczny.

Autorzy stwierdzili, że komentowana uchwała może być kwalifikowana jako krzywdząca akcjonariusza, narusza bowiem jego interes wyrażający się w uzyskaniu zysku z zainwestowanego kapitału. Omawiany wyrok wprowadza bezwzględny prymat interesu spółki nad interesem

akcjonariusza, wyłączając zysk do podziału, w sytuacji, w której środki uzyskane z zysku nie są potrzebne spółce do jej prawidłowego rozwoju lub w przypadku jej stałej nadpłynności finansowej. Autorzy nie zgodzili się również z rozumieniem przez Sąd Najwyższy przesłanki „w celu pokrzywdzenia akcjonariusza”. Uważają, że cel dyspozycji wskazany w art. 422 k.s.h. może być realizowany, gdy cel pokrzywdzenia istniał w czasie podejmowania uchwały, jak i wtedy, gdy dopiero treść uchwały spowodowała, że jej wykonanie doprowadziło do pokrzywdzenia akcjonariusza.

Głosę do komentowanego wyroku opracował A. Opalski (Orzecznictwo Sądów Polskich 2013, nr 11, poz. 108). Omówili go także: P. Popradowski w „Przeglądzie orzecznictwa” (Glosa 2014, nr 1, s. 5) oraz B. Janiszewska w opracowaniu „O zagadnieniach dowodowych w praktyce orzecniczej” (MoP 2014, nr 3, s. 153).

J.B.

*

Przedsiębiorca, który dokonał czynu nieuczciwej konkurencji, może być zobowiązany przez sąd – na podstawie art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. Nr 153, poz. 1503) – do opublikowania w prasie na własny koszt treści wyroku uwzględniającego skierowane przeciwko niemu roszczenie o zaniechanie dokonywania czynów nieuczciwej konkurencji.

(wyrok z dnia 17 maja 2013 r., I CSK 499/12, M. Bączyk, Z. Kwaśniewski, A. Piotrowska, OSNC 2014, nr 2, poz. 15; BSN 2013, nr 9, s. 8; Rej. 2013, nr 10, s. 155; Rej. 2014, nr 1, s. 172)

Komentarz

Anety Pankowskiej i Anny Paszek, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 18

Zdaniem autorek, komentowany wyrok ma charakter precedensowy, gdyż jest to pierwsze orzeczenie, w którym Sąd Najwyższy dopuszcza publikację wyroku na koszt strony jako rodzaj oświadczenia pozwanego

o czyn nieuczciwej konkurencji. Ich zdaniem, nakazanie pozwanemu publikacji całości lub fragmentów treści orzeczenia zamiast samego oświadczenia w formie przeprosin stanowi bardziej dotkliwy sposób zadośćuczynienia pokrzywdzonemu czynem nieuczciwej konkurencji przedsiębiorcy. Dodatkowo umożliwia pokrzywdzonemu przedsiębiorcy bezpośrednio poinformowanie opinii publicznej o naruszeniu jego praw i interesów oraz o zakresie sankcji zastosowanych wobec sprawcy naruszenia.

M.S.L.

*

Przesłanki egzoneracyjne określone w art. 299 § 2 k.s.h. mają na celu zrównoważenie sytuacji członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością względem wierzycieli, jeżeli mimo bezskuteczności egzekucji wobec spółki nie powinno się do odpowiedzialności cywilnej pociągać również tych osób. Przepis ten jest wyjątkiem od zasady odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przewidzianej w art. 299 § 1 k.s.h. i do nich należy wykazanie okoliczności zwalniającej ich od odpowiedzialności.

(wyrok z dnia 22 maja 2013 r., III CSK 321/12, J. Gudowski, W. Katner, B. Myszka, OSP 2014, nr 2, poz. 18)

Glosa

Macieja Gutowskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 2, poz. 18

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator wskazał, że rozporządzenia regulujące doręczenia przesyłek sądowych wymagają czytelnego podpisu na poświadczeniu odbioru, a naruszenie reguł przewidzianych w art. 131 i nast. k.p.c. skutkuje nieskutecznością doręczenia. Stwierdził następnie, że nieczytelny podpis na zwrotnym poświadczeniu odbioru nie powoduje automatycznie nieważności postępowania. Przypomniał, że z art. 372 k.p.c. wynika, iż czas na przygotowanie obrony przeciwnika apelacji

wynosi przynajmniej dwa tygodnie. Dodał, że odmowa odroczenia rozprawy na wniosek przeciwnika apelacji, który otrzymał jej odpis dzień przed rozprawą, stanowi naruszenie art. 156 i 372 k.p.c., które mogło mieć wpływ na wynik sprawy.

Autor w jej dalszej części glosy wyjaśnił, że szkodą w rozumieniu art. 299 § 2 k.s.h. jest różnica między tym, co wierzyciel mógł uzyskać w wyniku wszczęcia postępowań upadłościowego lub układowego, a rzeczywistym stanem zaspokojenia roszczeń. Zarzucił Sądowi Najwyższemu niedostrzeżenie różnicy między pojęciem ogólnym szkody a szkodą, o której mowa w art. 299 § 2 k.s.h.

M.P.

*

Akcjonariusz tworzący oddzielną grupę w celu wyboru jednego członka rady nadzorczej nie uczestniczy w wyborze członków rady co do mandatów nieobsadzonych w drodze głosowania oddzielnymi grupami (art. 385 § 5 i 6 k.s.h.).

(uchwała z dnia 11 września 2013 r., III CZP 39/13, B. Ustjanicz, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, BSN 2013, nr 9, s. 5; MoP 2013, nr 19, str. 1011; Rej. 2013, nr 9, s. 167; Rej. 2013, nr 11, s. 172)

Komentarz

Radosława Kwaśnickiego i Dariusza Kulgawczuka, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 8

Autorzy zaznaczyli, że przygotowując komentarz do uchwały Sądu Najwyższego nie mieli jeszcze do dyspozycji uzasadnienia omawianego orzeczenia i ich uwagi mają charakter jedynie wstępny.

W ich opinii, Sąd Najwyższy odwołał się do brzmienia art. 385 § 6 k.s.h., zgodnie z którym, akcjonariusze, którzy brali udział w wyborze członka rady nadzorczej w drodze głosowania grupami, nie mogą następnie wziąć udziału w tzw. głosowaniu zwykłym przez walne zgromadzenie w celu obsadzenia pozostałych mandatów w radzie nadzorczej. Takie stanowisko może budzić wątpliwości i można mu zarzucić sprzeczność z wykładnią funkcjonalną oraz systemową. Zdaniem ko-

mentatorów, wprowadzenie do kodeksu spółek handlowych art. 411³ i dopuszczenie odmiennego głosowania z poszczególnych akcji przez tego samego akcjonariusza (*split voting*) wydaje się być ważnym argumentem za tym, aby dopuścić dzielenie głosów między głosowanie oddzielnymi grupami a głosowanie w tzw. trybie zwykłym. Również w wymiarze praktycznym stanowisko Sądu Najwyższego należy uznać za kontrowersyjne, może ono bowiem zmuszać akcjonariuszy do sztucznego przenoszenia swoich pakietów akcji na inne osoby, tak aby – po wykorzystaniu uprawnienia do wyboru grupami – nie utracili oni prawa głosu w zakresie wpływu na kształt organu nadzoru z pozostałych im akcji. Takie transfery, z punktu widzenia celowościowego, są całkowicie zbędne, ale – w kontekście komentowanej uchwały – wydają się uzasadnione.

R.N.

*

1. Wyrok sądu stwierdzający nieważność sprzecznej z ustawą uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej ma charakter konstytutywny.

2. Uchwały zarządu, rady nadzorczej i komisji rewizyjnej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz uchwały zarządu i rady nadzorczej spółki akcyjnej podlegają zaskarżeniu w drodze powództwa o ustalenie (art. 189 k.p.c. w związku z art. 58 k.c.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 18 września 2013 r., III CZP 13/13, H. Pietrzkowski, M. Bączyk, W. Katner, Z. Kwaśniewski, B. Mysza, K. Pietrzykowski, K. Strzelczyk, OSNC 2014, nr 3, poz. 23; BSN 2013, nr 9, s. 7; Rej. 2013, nr 9, s.166; Rej. 2013, nr 11, s. 171)

Komentarz

Radosława Kwaśnickiego i Piotra Frelaka, Monitor Prawniczy 2014, nr 1, dodatek, s. 5

Swoje rozważania autorzy rozpoczęli od adnotacji, że w chwili od dawania ich komentarza do druku nie było jeszcze znane uzasadnienie

komentowanej uchwały i z tego względu uwagi zawarte w opracowaniu mają charakter jedynie wstępny.

Zdaniem komentatorów, przyjęcie przez Sąd Najwyższy, że wyrok stwierdzający nieważność uchwały ma charakter konstytutywny, przesądza konieczność działania w zaufaniu do treści uchwał i respektowaniu ich skutków niezależnie od istnienia ewentualnych podstaw do uznania ich za sprzeczne z ustawą. Dla podmiotów, które są przeświadczone o niezgodności podjętych uchwał z prawem, stanowisko zajęte w glosowanym orzeczeniu jest sygnałem o konieczności bezzwłocznego podjęcia działań w celu ograniczenia skutków wadliwych uchwał.

W zakresie drugiego punktu omawianej uchwały, w opinii komentatorów, samo uznanie zaskarżalności przez Sąd Najwyższy uchwał zarządu lub rady nadzorczej spółki nie przesądza, jak szerokie będzie zastosowanie tej instytucji, nie jest bowiem wyłączone ograniczenie jej zastosowania; przedmiotowo, przez zaakcentowanie tego, że art. 58 k.c. dotyczy czynności prawnych, lub podmiotowo, przez określenie konieczności wykazania przez podmiot skarżący wąsko pojętego interesu prawnego.

R.N.

prawo cywilne procesowe

Wykreślenie spółki jawnej z rejestru przedsiębiorców nie wyłącza nadania na podstawie art. 778¹ k.p.c. tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce klauzuli wykonalności przeciwko wspólnikowi ponoszącemu odpowiedzialność za zobowiązania wymienione w tytule egzekucyjnym.

(uchwała z dnia 4 września 2009 r., III CZP 52/09, J. Gudowski, K. Strzelczyk, D. Zawistowski, OSNC 2010, nr 3, poz. 38; BSN 2009, nr 9, s. 6; MoP 2010, nr 2, s. 100; Wspólnota 2009, nr 38, s. 29; Prok. i Pr. 2010, nr 11, s. 43; Rej. 2009, nr 11, s. 162; Rej. 2009, nr 11, s. 163)

Glosa

Andrzeja Mączyńskiego, Glosa 2014, nr 1, s. 56

Glosa jest krytyczna.

Glosator zakwestionował pogląd Sądu Najwyższego, zgodnie z którym art. 778¹ k.p.c. umożliwia nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności również przeciwko byłemu wspólnikowi spółki jawnej, jeżeli wystąpił on ze spółki albo gdy spółka została wykreślona z rejestru, jednak pod warunkiem, że tytuł egzekucyjny obejmuje zobowiązanie spółki jawnej, za które ten wspólnik ponosi odpowiedzialność, czyli zobowiązanie, które powstało w czasie uczestnictwa tego wspólnika w spółce albo przed jego przystąpieniem do spółki. Glosator wskazał, że Sąd Najwyższy stwierdził, iż pojęcie „wspólnik” zostało użyte w art. 778¹ k.p.c. w znaczeniu odnoszącym się do osoby ponoszącej odpowiedzialność za konkretne zobowiązania spółki. Jako przykład Sąd Najwyższy powołał interpretację pojęcia „członek zarządu” użytego w art. 299 § 1 k.s.h. na określenie kręgu podmiotów ponoszących odpowiedzialność wobec wierzycieli spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W ocenie glosatora, nie można zgodzić się z tym, że pojęcie „wspólnik” użyte w art. 778¹ k.p.c. może być rozumiane podobnie w tym sensie, iż decydujące znaczenie ma to, że osoba, przeciwko której ma być nadana klauzula wykonalności, była wspólnikiem spółki jawnej w chwili powstawania zobowiązania spółki i to bez względu na to, czy osoba ta nadal była wspólnikiem w momencie rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności. Taka analogia, zdaniem glosatora, jest niedopuszczalna ze względu na lokalizację wskazanych przepisów w odmiennych aktach prawnych, a ponadto ze względu na charakter prawny tych przepisów – przepis prawa materialnego, a przepis procesowy.

Glosator podkreślił, że przepisy kodeksu spółek handlowych określają przesłanki odpowiedzialności wspólników spółki jawnej, podczas gdy pociągnięcie do tej odpowiedzialności odbywa się już w ramach procedury cywilnej. Ponadto autor glosy stwierdził, że istotne jest to, iż przepisy prawa procesowego, a zwłaszcza przepisy postępowania egzekucyjnego, w ramach których ulokowane zostały przepisy o postępowaniu klauzulowym, powinny być interpretowane przy uwzględ-

nieniu specyfiki nie tylko postępowania cywilnego, ale zwłaszcza funkcji, jakie mają spełniać przepisy regulujące postępowanie klauzulowe. W ocenie glosatora, kwestia ta została potraktowana marginalnie, gdyż Sąd Najwyższy ograniczył się jedynie do zasygnalizowania poglądu, że art. 778¹ k.p.c. ma charakter wyjątkowy.

Głosowaną uchwałę omówili: A. Pęczyk-Tofel i M. Tofel w „Prze­glądzie orzecznictwa” (Prawo Spółek 2010, nr 1, s. 2), K. Osajda w „Prze­glądzie orzecznictwa” (Glosa 2010, nr 2, s. 8) oraz K. Weitz w opracowaniu „Nadanie tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko handlowej spółce osobowej klauzuli wykonalności przeciwko jej byłemu wspólnikowi” (Palestra 2010, nr 1–2, s. 242).

P.G.

*

Sprzeczność wyroku sądu polubownego z innym wyrokiem sądu polubownego, uznanym przez sąd państwowy, może stanowić naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

(*wyrok z dnia 13 kwietnia 2012 r., I CSK 416/11, J. Frąckowiak, M. Kocon, M. Romańska, OSNC 2012, nr 10, poz. 121; OSP 2014 nr 1, poz. 1; BSN 2012, nr 6, s. 13; Rej. 2012, nr 11, s. 174*)

Glosa

Alicji Szczeńsiak, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 1, poz. 1

Glosa ma charakter częściowo aprobujący.

Autorka podzieliła stanowisko Sądu Najwyższego o związaniu sądu państwowego, przy czym zaznaczyła, że nie jest to związanie wyrokiem sądu polubownego, lecz orzeczeniem sądu państwowego w przedmiocie uznania lub stwierdzenia wykonalności sądu polubownego. Stwierdziła, że powaga rzeczy osądzonej w kontekście sądownictwa polubownego nie ma absolutnego charakteru, ponieważ sąd państwowy bierze ją pod rozwagę tylko na wniosek strony w postępowaniu skargowym lub w postępowaniu o uznanie bądź stwierdzenie wykonalności, chyba że uzna to za uzasadnione w ramach kontroli zgodności wyroku z porządkiem publicznym. Uznała, że nie mieści się w dopuszczalnych

granicach kontroli – ani w ramach podstawy przewidzianej w art. 1206 § 1 pkt 6 k.p.c., ani w ramach klauzuli porządku publicznego – sprawdzenie przez sąd państwowy, czy sąd polubowny prawidłowo ustalił, iż powołane przez stronę fakty i dowody były rzeczywiście nowe w rozumieniu przepisów dotyczących wznowienia postępowania oraz czy strona nie mogła z nich skorzystać w poprzednim postępowaniu.

W ocenie autorki, regulacja podstaw skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego nie pozwala na stwierdzenie, że te same okoliczności nie mogą być zarówno zakwalifikowane jako jedna lub więcej podstaw rozpoznawanych na wniosek skarżącego, a jednocześnie być uznane za naruszenie podstawowej zasady porządku prawnego. Podniosła, że najbardziej poważne i rażące wypadki naruszeń, o których mowa w art. 1206 § 1 pkt 6 k.p.c., mogą jednocześnie stanowić naruszenie porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej. W konkluzji zaaprobowwała rezultat komentowanego wyroku, podkreślając, że pozostawienie w obrocie dwóch kolidujących ze sobą orzeczeń, których wykonanie zostało zagwarantowane przez państwo, godziłoby w powagę wymiaru sprawiedliwości i spójność porządku prawnego oraz podważało zaufanie do sądów.

Glosy do omawianego wyroku sporządzili: S. Frejowski (Glosa 2013, nr 2, s. 63) oraz A. Olaś (Studia Prawno-Ekonomiczne 2013, nr 88, s. 209). Omówił go także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Palestra 2012, nr 7–8, s. 175).

M.P.

*

Dopuszczalna jest droga sądowa dla dochodzenia roszczeń o zwrot dotacji ze środków strukturalnych Unii Europejskiej wypłaconych na podstawie umów zawartych w latach 2004–2006. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa występująca jako podmiot udzielający dofinansowania ze środków publicznych nie ma statusu przedsiębiorcy w rozumieniu art. 385 § 2 i art. 385¹ § 1 k.c.

(wyrok z dnia 11 maja 2012 r., II CSK 545/11, K. Zawada, A. Owczarek, M. Romańska, OSP 2014, nr 2, poz. 17)

Glosa

Rafała Szczepaniaka, Orzecznictwo Sądów Polskich 2014, nr 2, poz. 17

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

Komentator stwierdził, że w zakresie określenia procedury przyznawania dotacji ze środków Unii Europejskiej prawodawca unijny pozostawił prawodawcom krajowym szeroką autonomię proceduralną. Zauważył, że z perspektywy Unii Europejskiej widać, iż prawo prywatne i publiczne to dwa rezerwuary instytucji prawnych, z których ustawodawca może wymiennie czerpać do realizacji celów wytyczonych np. przez prawodawcę unijnego. Postawił następnie tezę, że swobodę ustawodawcy przy wyborze metody regulacji powinny wytyczać zasady konstytucyjne, a w szczególności zasady demokratycznego państwa prawnego. Wyraził zapatrywanie, że ze względu na specyfikę relacji państwo–obywatel wybór przez ustawodawcę prywatnoprawnych lub administracyjnoprawnych sposobów regulacji nierzadko niewiele zmienia.

Dalsze uwagi zostały poświęcone analizie charakteru prawnego umowy określającej warunki dofinansowania projektu, o której mowa w art. 26 ust. 2 ustawy o Narodowym Planie Rozwoju. Komentator zaproponował przyjęcie, że nie jest to typowa umowa cywilnoprawna, lecz ze względów utylitarnych uzasadnione jest stosowanie do niej w drodze analogii przepisów prawa cywilnego. Zajął również stanowisko, że obywatel w relacji z państwem – również w ramach stosunków cywilnoprawnych – jest z reguły stroną słabszą, a w wyniku tego wymaga ochrony prawnej na podobnej zasadzie jak konsument w relacji do przedsiębiorcy. W podsumowaniu podkreślił, że umowa jako forma działania administracji nie gwarantuje równorzędności w relacjach państwa z obywatelem.

M.P.

*

Strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi zastępowanemu przez pełnomocnika będącego adwokatem

koszty jego przejazdu do sądu, jeżeli w okolicznościach sprawy były one niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

(uchwała z dnia 18 lipca 2012 r., III CZP 33/12, J. Gudowski, D. Dończyk, K. Pietrzykowski, OSNC 2013, nr 2, poz. 14; BSN 2012, nr 7, s. 8; Prok. i Pr.–wkł. 2013, nr 5, s. 51; Pr.Spótek 2012, nr 9, s. 5)

Glosa

Arkadiusza Sadzy, Przegląd Sądowy 2014, nr 1, s. 123

Glosa ma charakter aprobujący.

W ocenie autora, prezentowane w uchwale stanowisko oznacza akceptację dla szerokiego pojmowania pojęcia „wydatku jednego adwokata” na gruncie art. 98 § 3 k.p.c. Glosator wskazał, że w uchwale nie wyjaśniono wprost wątpliwości dotyczących problemu, czyje koszty przejazdu uznać za niezbędne w sytuacji, w której strona jest reprezentowana jednocześnie przez kilku adwokatów łącznie stawających przed sądem. Jego zdaniem, milczenie Sądu Najwyższego w tym zakresie oznacza, że ciężar dokonania stosownej oceny spoczywa na sędzi orzekającym. Skonstatował, że podobną hipotezę można postawić wobec pojawiającego się ryzyka wielokrotnego refundowania w wielu sprawach tych samych kosztów przejazdu, poniesionych w związku z jedną wizytą w sądzie, wykorzystaną przez adwokata np. w celu stawiennictwa na kilku różnych rozprawach. Zwrócił uwagę, że w tej sytuacji jako założenie należy przyjmować pełną rzetelność w działaniu profesjonalnego pełnomocnika.

Glosator podniósł, że uchwała nie udziela jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, jakie reguły stosować dla obliczenia wysokości poniesionych kosztów przejazdu. Za zasadne uznał – przyjęte w praktyce – posiłkowe posłużenie się stawkami przewidzianymi w rozporządzeniu o warunkach ustalania należności przysługujących pracownikowi z tytułu podróży służbowej.

Zauważył, że wraz z aprobatą dla omawianej uchwały wypada zaakcentować obawę o to, iż przedstawione w niej stanowisko może nie zostać recypowane na grunt postępowania sądowoadministracyjnego, co dla zapewnienia spójności w ramach systemu prawnego należy postulować.

Do orzeczenia glosę krytyczną opracował T. Szanciło (Glosa 2013, nr 1, s. 72). Omówili ją: A. Mejka w opracowaniu „Problem kwalifikacji kosztów przejazdu profesjonalnego pełnomocnika do sądu w celu wzięcia udziału w posiedzeniu jako kosztu procesu” (Lex nr 179338), M. Kozłowski „Czy w skład kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony (art. 98 § 3 k.p.c.) wchodzi koszty przejazdu do sądu zawodowego pełnomocnika?” (Lex nr 184656), M. Stanik w „Przeglądzie orzecznictwa” (Forum Prawnicze 2012, nr 5, s. 98) oraz K. Weitz w opracowaniu „Koszty przejazdu do sądu pełnomocnika będącego adwokatem jako składnik kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony” (Palestra 2013, nr 3–4, s. 155).

E.S.

*

Pełnomocnikiem procesowym w sprawach o dokonanie wpisu w księdze wieczystej może być wyłącznie osoba spełniająca wymagania przewidziane w art. 87 k.p.c., także wtedy, gdy wniosek o wpis został zamieszczony przez notariusza w akcie notarialnym na podstawie art. 92 § 4 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (jedn. tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158 ze zm.).

(uchwała z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 17/13, J. Gudowski, W. Katner, B. Myszka, OSNC 2013, nr 11, poz. 123; BSN 2013, nr 5, s. 5; Rej. 2013, nr 6, s. 169; Rej. 2013, nr 8, s. 186; NPN 2013, nr 2, s. 89; Rej. 2013, nr 11, s. 177)

Glosa

Edwarda Gniewka, Monitor Prawniczy 2014, nr 2, s. 97

Autor stwierdził, że problem prawny przedstawiony przez sąd pierwszej instancji w sprawie dotyczył skuteczności złożenia wniosku o wpis prawa własności nieruchomości w księdze wieczystej na podstawie art. 92 § 4 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (jedn. tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 189, poz. 1158), jeżeli pełnomocnik nie spełnia wymagań przewidzianych w art. 87 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy od-

powiedział natomiast generalnie, że pełnomocnikiem procesowym w sprawach o dokonanie wpisu w księdze wieczystej może być wyłącznie osoba spełniająca wymagania przewidziane w art. 87 k.p.c. oraz dodał w tezie uchwały, że obowiązuje to również wówczas, gdy wniosek o wpis został zamieszczony przez notariusza w akcie notarialnym na podstawie art. 92 § 4 Prawa o notariacie.

Glosator zauważył, że Sąd Najwyższy uchwałą podkreślił, iż wnioskodawca – strona czynności objętej aktem notarialnym – może ustanowić pełnomocnika w celu popierania wniosku w postępowaniu wieczystoksięgowym oraz podejmowania w jego toku wszelkich czynności procesowych, może nim jednak być wyłącznie podmiot wymieniony w art. 87 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Jednak sama teza głosowanej uchwały nie obejmuje takiej zwężonej konkretyzacji i zdaje się zawierać generalne wymaganie pełnomocnictwa procesowego zgodnego z art. 87 § 1 k.p.c. także dla złożenia w treści aktu notarialnego wniosku o dokonanie wpisu do księgi wieczystej, wymaganego według art. 92 § 4 Prawa o Notariacie.

Ponadto glosator wskazał, że w uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy, podtrzymując swój pogląd o generalnej nieskuteczności ustanowienia pełnomocnika spoza kręgu osób wskazanych w art. 87 § 1 k.p.c., przyjął, że w warunkach art. 92 § 4 Prawa o notariacie w związku z art. 626⁴ k.p.c. nie oznacza to jednak obojętnej skuteczności samego wniosku. Przyjmując koncepcję, że chodzi tu o złożenie wniosku przez samą stronę, Sąd Najwyższy ocenił, iż nie można zarządzić zwrotu wniosku tylko z powodu wadliwego ustanowienia pełnomocnika. Zdaniem komentatora, jest to próba pogodzenia dwóch sprzecznych koncepcji, a mianowicie wadliwego ustanowienia pełnomocnictwa z akceptowaną przez Sąd Najwyższy nieobezwładnioną skutecznością samego wniosku i należy ją ocenić negatywnie, gdyż uzasadnienie uchwały nie zawiera dostatecznie jasnej argumentacji w tej sprawie.

R.N.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2014, NR 4

Roszczenie pokrzywdzonego o naprawienie szkody, wynikłej ze zbrodni lub występku, wyrządzonej w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, których tożsamości nie ustalono (art. 98 ust. 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 109a ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 392 ze zm.), przedawnia się na podstawie art. 442¹ § 2 k.c.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 29 października 2013 r., III CZP 50/13, T. Ereciński, J. Górowski, J. Gudowski, Z. Kwaśniewski, A. Owczarek, A. Piotrowska, K. Tyczka-Rote, OSNC 2014, nr 4, poz. 35)

*

Zarząd miasta jako zarządca drogi krajowej w granicach miasta na prawach powiatu (art. 19 ust. 5 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 71, poz. 838 ze zm.), w zakresie odpowiedzialności za szkody wynikłe z nienależytego utrzymania nawierzchni drogi, reprezentował miasto na prawach powiatu.

(uchwała z dnia 24 lipca 2013 r., III CZP 33/13, J. Gudowski, J. Górowski, K. Tyczka-Rote, OSNC 2014, nr 4, poz. 36)

Akcjonariusz tworzący oddzielną grupę w celu wyboru jednego członka rady nadzorczej nie uczestniczy w wyborze członków rady co do mandatów nieobsadzonych w drodze głosowania oddzielnymi grupami (art. 385 § 5 i 6 k.s.h.).

(uchwała z dnia 11 września 2013 r., III CZP 39/13, B. Ustjanicz, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, OSNC 2014, nr 4, poz. 37)

*

Wykreślenie z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego spółki akcyjnej będącej dłużnikiem nie wyłącza ochrony jej wierzycieli na podstawie art. 527 i nast. k.c.

(uchwała z dnia 11 września 2013 r., III CZP 47/13 B. Ustjanicz, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, OSNC 2014, nr 4, poz. 38)

*

Niedołączenie do wniosku prokuratora o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego (art. 26 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.) opinii biegłego albo wzmianki biegłego o okolicznościach uniemożliwiających jej wydanie (§ 6 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, Dz.U. Nr 250, poz. 1883 ze zm.) stanowi brak formalny podlegający uzupełnieniu na podstawie art. 130 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 26 ust. 3 tej ustawy pod rygorem jego zwrotu.

(uchwała z dnia 11 września 2013 r., III CZP 52/13, B. Ustjanicz, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, OSNC 2014, nr 4, poz. 39)

*

W sprawach o egzekucję grzywien, kar pieniężnych, opłat sądowych i kosztów postępowania w sprawach cywilnych organem

właściwym do reprezentacji Skarbu Państwa jest prezes sądu, a nie jego dyrektor.

(uchwała z dnia 10 października 2013 r., III CZP 49/13, J. Gudowski, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC 2014, nr 4, poz. 40)

*

Złożenie przez uprawnionego do zachowku wniosku o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie ustawy przerywa bieg terminu przedawnienia jego roszczenia o zachówek należny od spadkobiercy ustawowego.

(uchwała z dnia 10 października 2013 r., III CZP 53/13, J. Gudowski, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC 2014, nr 4, poz. 41)

*

Skarga Skarbu Państwa o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest niedopuszczalna.

(postanowienie z dnia 10 lipca 2013 r., I CNP 55/12, T. Wiśniewski, OSNC 2014, nr 4, poz. 42)

*

W ramach kognicji określonej w art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1203) sąd rejestrowy może samodzielnie oceniać zgodność z prawem uchwały zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością stanowiącej podstawę wpisu w rejestrze.

(postanowienie z dnia 24 lipca 2013 r., III CNP 1/13, J. Gudowski, J. Górowski, K. Tyczka-Rote, OSNC 2014, nr 4, poz. 43)

*

Pozwany może zaskarżyć apelacją wyrok oddalający powództwo, jeżeli sąd pierwszej instancji oddalił je na skutek uwzględ-

nienia ewentualnego zarzutu potrącenia wierzytelności, bez zbadania postawionego na pierwszym miejscu zarzutu bezzasadności powództwa.

(postanowienie z dnia 24 lipca 2013 r., V CZ 44/13, J. Gudowski, J. Górski, K. Tyczka-Rote, OSNC 2014, nr 4, poz. 44)

*

Dopuszczalne jest umowne wyłączenie prawa potrącenia wierzytelności jednej ze stron stosunku obligacyjnego, jeżeli nie sprzeciwia się to właściwości tego stosunku, ustawie lub zasadom współżycia społecznego (art. 353¹ k.c.).

(wyrok z dnia 25 lipca 2013 r. II CSK 191/13, A. Górski, M. Szulc, D. Zawistowski, OSNC 2014, nr 4, poz. 45)

*

W razie wadliwego wpisu w księdze wieczystej Skarbu Państwa jako właściciela nieruchomości (art. 5 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 707 ze zm.), rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych nie chroni nabywcy użytkownika wieczystego na podstawie art. 182 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.).

(wyrok z dnia 25 lipca 2013 r., II CSK 451/12, A. Górski, M. Szulc, D. Zawistowski, OSNC 2014, nr 4, poz. 46)

*

Wprowadzenie zmian struktury i ograniczeń obszaru ograniczonego użytkowania otwiera przewidziany w art. 129 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (jedn. tekst: Dz.U. 2013 r., poz. 1232 ze zm.) termin zawity jedynie dla roszczeń odszkodowawczych przewidzianych w art. 129 ust. 1–3

tej ustawy, pozostających w związku przyczynowym z dokonanymi zmianami.

(wyrok z dnia 21 sierpnia 2013 r., II CSK 578/12, H. Pietrzkowski, A. Owczarek, K. Tyczka-Rote, OSNC 2014, nr 4, poz. 47)

*

W razie wyrządzenia szkody wskutek zbycia przez syndyka mienia podlegającego wyłączeniu z masy upadłości, roszczenie o jej naprawienie nie jest ograniczone do świadczenia przewidzianego w art. 71 ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1112 ze zm.).

(wyrok z dnia 21 sierpnia 2013 r., II CSK 707/12, H. Pietrzkowski, A. Owczarek, K. Tyczka-Rote, OSNC 2014, nr 4, poz. 48)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC-ZD 2014, NR A

Przewidziane w art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 127, poz. 1066 ze zm.) uprawnienie do dochodzenia na drodze sądowej praw w sprawach nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim stanowi podstawę ochrony stosunku cywilnoprawnego powstającego w wyniku uzyskania członkostwa w tym zrzeszeniu.

W sprawie dotyczącej utraty członkostwa sąd powszechny ocenia, czy zastosowana wobec członka zrzeszenia kara wykluczenia z Polskiego Związku Łowieckiego była adekwatna do stwierdzonych przewinień.

(wyrok z dnia 24 stycznia 2013 r., II CSK 170/12, H. Pietrzkowski, D. Zawistowski, M. Koba, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 1)

*

Niemerytoryczne, wyrażające negatywne emocje uwagi zawarte w opinii biegłego sądowego pod adresem strony lub jej pełnomocnika mogą uzasadniać wątpliwości co do jego bezstronności i stanowić podstawę jego wyłączenia przez sąd (art. 281 w związku z art. 49 k.p.c.).

(wyrok z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 371/12, A. Kozłowska, H. Wrzeszcz, K. Zawada, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 2)

Przesłanka widoczności urządzenia w rozumieniu art. 292 k.c. jest spełniona zarówno wtedy, gdy właściciel nieruchomości wie, że na jego nieruchomości pod powierzchnią gruntu jest usytuowane trwałe urządzenie, jak i wtedy, gdy mógł się o tym dowiedzieć, stwierdzając istnienie na gruncie oznaczeń wymaganych właściwymi przepisami dla danego rodzaju urządzenia podziemnego.

(postanowienie z dnia 14 lutego 2013 r., II CSK 389/12, A. Kozłowska, H. Wrzeszcz, K. Zawada, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 3)

*

Rozpoznając zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do kontroli materialnoprawnej podstawy zaskarżonego orzeczenia.

(postanowienie z dnia 15 lutego 2013 r., I CZ 5/13, J. Górowski, M. Bączyk, B. Myszka, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 4)

*

Objęcie przez przedsiębiorstwo przesyłowe cudzej nieruchomości w posiadanie na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.), w celu budowy urządzeń przesyłowych, uzasadnia dobrą wiarę tego przedsiębiorstwa jako posiadacza służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

(postanowienie z dnia 21 lutego 2013 r., I CSK 354/12, M. Kocon, I. Koper, G. Misiurek, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 5)

*

Brak taryf, przyjętych w sposób określony w art. 23 i 24 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.), obejmujących stawki opłat za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków przemysłowych do urządzeń

kanalizacyjnych, nie wyłącza ustalenia w umowie konsekwencji wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych ścieków przekraczających określone normy.

(wyrok z dnia 21 lutego 2013 r., IV CNP 36/12, K. Strzelczyk, K. Tyczka-Rote, M. Koba, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 6)

*

Zezwolenie sędziego–komisarza na odstąpienie przez syndyka od umowy sprzedaży nieruchomości zawartej przez upadłego (art. 206 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 213 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1112 ze zm.) nie wyłącza możliwości oceny przez sąd wieczystoksięgowy materialnoprawnej skuteczności dokonanego odstąpienia.

(postanowienie z dnia 7 marca 2013 r., IV CSK 427/12, K. Strzelczyk, M. Bączyk, M. Kocon, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 7)

*

Zatrzymanie wadium na podstawie art. 46 ust. 4a ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.) może być uzasadnione tylko wtedy, gdy wykonawca w odpowiedzi na wezwanie, o którym mowa w art. 26 ust. 3, nie złożył, ze swej winy, żadnych dokumentów lub oświadczeń, o których mowa w art. 25 ust. 1.

(wyrok z dnia 14 marca 2013 r., I CSK 444/12, K. Pietrzykowski, I. Gromska-Szuster, A. Piotrowska, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 8)

*

Wierzytelność objęta układem (art. 272 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1112 ze zm.), polegającym na zmniejszeniu sumy długów (art. 270 ust. 1 pkt 3), nie jest – w części objętej redukcją i w okresie od zatwierdzenia układu do wydania po-

stanowienia stwierdzającego jego wykonanie lub uchylającego układ – wierzytelnością przyszłą w rozumieniu art. 530 § 3 k.c.

(wyrok z dnia 15 marca 2013 r., V CSK 416/12, K. Tyczka-Rote, M. Romańska, H. Wrzeszcz, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 9)

*

Brak podstaw do zastosowania w okolicznościach sprawy art. 105 *in fine* k.c. nie wyłącza możliwości badania, czy mimo to czynność prawna dokonana z udziałem osoby trzeciej i pełnomocnika mocodawcy była sprzeczna z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.).

(wyrok z dnia 21 marca 2013 r., II CSK 458/12, A. Górski, D. Dończyk, A. Owczarek, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 10)

*

Posiadacz nieruchomości, która była przedmiotem nabycia przez niego pod warunkiem, że Skarb Państwa nie skorzysta z prawa pierwokupu, jest posiadaczem w złej wierze.

(postanowienie z dnia 21 marca 2013 r., II CSK 495/12, A. Górski, D. Dończyk, A. Owczarek, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 11)

*

Do drogi sądowej należy sprawa o oddanie nienależnie spełnionego świadczenia, obejmującego zwrot środków udzielonych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu realizowanego w ramach regionalnego planu operacyjnego na lata 2008–2013, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Budżetu Państwa, jeśli nie doszło do wydania decyzji na podstawie art. 211 ust. 4 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 24, poz. 2104 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym od dnia 8 grudnia 2006 r.

(postanowienie z dnia 21 marca 2013 r., III CZP 9/13, J. Górski, B. Ustjanicz, M. Koba, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 12)

Nie ma podstaw to twierdzenia, że wydawca tabloidu, ze względu na charakter tego pisma, poruszając w nim problematykę i sposób jej prezentowania, nie korzysta z ochrony przewidzianej w art. 23 i 24 w związku z art. 43 k.c.

(wyrok z dnia 27 marca 2013 r., I CSK 518/12, B. Myszka, D. Zawistowski, A. Piotrowska, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 13)

*

Zakres obowiązków gwaranta oraz możliwości sposobu jego obrony w ramach stosunku gwarancji bankowej jest uzależniony od treści umowy gwarancji, którą strony mogą ukształtować w granicach swobodnego uznania (art. 353¹ k.c.). Zobowiązanie gwaranta może zostać ukształtowane jako zobowiązanie abstrakcyjne.

(wyrok z dnia 27 marca 2013 r., I CSK 630/12, B. Myszka, D. Zawistowski, A. Piotrowska, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 14)

*

Zobowiązanie banku, będącego wierzycielem hipotecznym, do wyrażenia zgody na bezobciążeniowe wydzielenie lokali z nieruchomości obciążonych hipoteką kaucyjną łączną, pod warunkiem zapłaty ceny, nie może być uznane za określenie sposobu podziału hipoteki, o którym mowa w art. 76 ust. 4 zdanie drugie ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.).

Postanowienie z dnia 10 kwietnia 2013 r., IV CSK 551/12, B. Myszka, W. Katner, A. Piotrowska, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 15)

*

Podniesienie przez placówkę leczniczą zarzutu przedawnienia w sprawie, w której doszło do opóźnienia w dochodzeniu roszczenia o zadośćuczynienie przez osobę dotkniętą w młodym wieku ciężkimi schorzeniami i pozostającą od początku biegu przedaw-

nienia w stałym leczeniu szpitalnym i ambulatoryjnym, może być uznane za nadużycie prawa (art. 5 k.c.).

(wyrok z dnia 10 kwietnia 2013 r., IV CSK 611/12, B. Myszka, W. Katner, A. Piotrowska, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 16)

*

Szkoda wyrządzona w związku z wykorzystaniem konia wierzchowego hodowanego w gospodarstwie rolnym, odłączonego od tego gospodarstwa w celu realizacji upodobań hobbyistycznych rolnika lub jego domownika, nie jest objęta odpowiedzialnością gwarancyjną ubezpieczyciela (art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, Dz.U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.).

(wyrok z dnia 12 kwietnia 2013 r., IV CSK 565/12 K. Zawada, Z. Kwaśniewski, M. Romańska, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 17)

*

Uzyskanie możliwości dofinansowania inwestycji pod warunkiem rozszerzenia zakresu robót i wykonanie tego zwiększonego zakresu robót bez zmiany ważnej umowy o roboty budowlane, zawartej na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych, nie jest nieprzewidywalną dla stron zmianą stosunków, która uzasadnia wystąpienie przez wykonawcę o podwyższenie umówionego z inwestorem wynagrodzenia ryczałtowego (art. 632 § 2 k.c.).

(wyrok z dnia 12 kwietnia 2013 r., IV CSK 568/12, K. Zawada, Z. Kwaśniewski, M. Romańska, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 18)

*

W razie doręczenia odpisu wyroku z uzasadnieniem byłemu pełnomocnikowi po zawiadomieniu sądu o wypowiedzeniu pełnomocnictwa, doręczenie to jest nieskuteczne, choćby wystanie od-

pisu wyroku z uzasadnieniem byłemu pełnomocnikowi nastąpiło przed zawiadomieniem sądu o wypowiedzeniu pełnomocnictwa.

(postanowienie z dnia 12 kwietnia 2013 r., IV CZ 20/13, K. Zawada, Z. Kwaśniewski, M. Romańska, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 19)

*

Hipoteka przymusowa może zostać wpisana do księgi wieczystej na podstawie dokumentu, który jest wystawiony przeciwko wszystkim osobom wpisanym w księdze wieczystej jako właściciele nieruchomości. Odnosi się to także do nieostatecznej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określającej wysokość zobowiązania dłużnika z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne.

(postanowienie z dnia 17 kwietnia 2013 r., I CSK 433/12, T. Wiśniewski, K. Strzelczyk, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 20)

INFORMACJE

W dniu 21 lutego odbyła się narada sędziów Izby Cywilnej, której przewodniczył sędzia Sądu Najwyższego Jacek Gudowski, Przewodniczący Wydziału III, zastępujący Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby.

Narada była podzielona na trzy części.

Podczas pierwszej części zebrani gościli dr. Jarosława Kuropatwińskiego, radcę prawnego, współpracownika Katedry Prawa Cywilnego i Bankowego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, który wygłosił bardzo interesujący wykład obejmujący wybrane kontrowersyjne zagadnienia prawa wieczystoksięgowego. Po wykładzie odbyła się żywa dyskusja, w której udział wzięli sędziowie Sądu Najwyższego Zbigniew Kwaśniewski, Krzysztof Strzelczyk, Krzysztof Pietrzykowski, Jacek Gudowski i Mirosław Bączyk.

Przed naradą sędzia Jacek Gudowski złożył sędzi Sądu Najwyższego Marcie Romańskiej serdeczne gratulacje z okazji 25-lecia służby sędziowskiej, życząc Jej sukcesów w życiu zawodowym i osobistym.

Druga część spotkania – mająca charakter zgromadzenia sędziów Izby – była poświęcona omówieniu sprawozdania Prezesa Sądu Najwyższego kierującego Izbą Cywilną z działalności Izby w 2013 r. i jej istotnych problemach wynikających z orzecznictwa (art. 18 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, Dz.U. Nr 240, poz. 2050 ze zm.). W tej części spotkania wzięli udział Prezesi Sądu

Najwyższego: Teresa Flemming-Kulesza (kierująca pracą Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych), Janusz Godyń (kierujący pracą Izby Wojskowej) oraz Lech Paprzycki (kierujący pracą Izby Karnej, pełniący obowiązki Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego)

Sędzia Sądu Najwyższego Jacek Gudowski, zastępujący Prezesa Sądu Najwyższego, zreferował – doręczoną wcześniej na piśmie – informację o działalności Izby Cywilnej Sądu Najwyższego w 2012 r.¹ Podziękował sędziom za ogromny, największy w skali Sądu Najwyższego wysiłek, dzięki któremu – przy podwyższonym wpływie spraw – udało się osiągnąć bardzo dobre wyniki pracy. Zwrócił w szczególności uwagę na niektóre tendencje orzecznictwa oraz wskazał na wciąż niezadowalający poziom legislacji.

Następnie głos zabrali goście – Prezesi Sądu Najwyższego – którzy pogratulowali sędziom Izby Cywilnej dobrych wyników pracy i życzyli utrzymania wysokiego poziomu pracy także w roku bieżącym.

Na zakończenie tej części spotkania zgromadzenie sędziów Izby jednogłośnie podjęło uchwałę o przyjęciu informacji o działalności Izby Cywilnej Sądu Najwyższego i istotnych problemach wynikających z orzecznictwa Izby w 2013 r.

W trzeciej części narady sędziowie omówili bieżące sprawy Izby.

*

W dniu 12 lutego w Belwederze Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław Komorowski wręczył nominacje sędziowskie. Do pełnienia urzędu na stanowisku sędzi Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie powołana została Pani Elżbieta Stan-Stanik, asystent specjalista ds. orzecznictwa w Sądzie Najwyższym, redaktorka biuletynu Sądu Najwyższego „Izba Cywilna”.

Dziękujemy serdecznie za ośmioletnią owocną współpracę i życzymy sukcesów w pracy na stanowisku sędziego.

¹ Informacja w wersji przyjętej następnie przez zgromadzenie została opublikowana w „Izbie Cywilnej” 2014, nr 2, s. 18.

Informacje

Od dnia 17 lutego funkcję redaktora „Izby Cywilnej” przejął asystent sędziego Sądu Najwyższego Pan Maciej Machowski.

*

We wrześniu jubileusz 25-lecia pracy zawodowej obchodziła Pani Anna Banasiuk – starszy inspektor sądowy w Wydziale II.

SPROSTOWANIE

Uprzejmie informujemy, że w zbiorze urzędowym OSNC 2014, nr 1, poz. 9 błędnie opublikowano datę i sygnaturę orzeczenia, które powinny być następujące:

Postanowienie z dnia 11 października 2013 r., I CSK 697/12

1. Do podstawowych zasad porządku prawnego należy przewidziane w Konstytucji wymaganie proporcjonalności środków cywilnoprawnych skierowanych przeciwko sprawcy szkody.

2. Dopuszczalne jest częściowe stwierdzenie wykonalności zagranicznego orzeczenia w zakresie tylko jednego roszczenia, jeżeli jego przedmiot jest podzielny (art. 1150 k.p.c.).

3. Na podstawie art. 135 § 1 i art. 138 k.p.c. wystarczające jest każde określenie adresu, które pozwala na identyfikację adresata i ustalenie miejsca doręczenia przesyłki.

Ta sama pomyłka wkradła się do „Izby Cywilnej” 2013, nr 12, s. 54.

Prostujemy również pomyłkę w tezie wyroku z dnia 15 listopada 2012 r., V CSK 512/11, opublikowanej w „Izbie Cywilnej” 2013, nr 12, s. 36. Teza ta powinna mieć brzmienie:

Wykonanie uprawnienia do odstąpienia od umowy nie pozbawia odstępującego roszczenia o zapłatę kary umownej zastrzeżonej

na wypadek uchybienia terminowi spełnienia świadczenia niepieniężnego.

*(wyrok z dnia 15 listopada 2012 r., V CSK 512/11, Z. Kwaśniewski,
J. Górski, H. Wrzeszcz)*

Dane statystyczne – luty 2014 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania	
				Razem	Sposób załatwienia					Inny sposób		
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę			Odmówiono przyjęcia do rozpoznania
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1779	264	222	-	20	4	43	-	117	38	1821
3.	CZP, w tym:	55	11	14	12	-	-	-	-	-	2	52
	art. 390 k.p.c.	52	11	14	12	-	-	-	-	-	2	49
	skład 7-miu	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	74	38	54	-	30	4	14	-	-	6	58
5.	CO, w tym:	11	49	51	-	5	-	-	-	-	46	9
	art. 401 k.p.c.	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
	art. 45, 48 k.p.c.	11	48	50	-	5	-	-	-	-	45	9
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	92	22	18	-	2	-	-	1	6	9	96
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Razem	2011	384	359	12	57	8	57	1	123	101	2036

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	13
Głosy	24
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2014, nr 4.....	69
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC-ZD 2014, nr A	74
Informacje	81
Sprostowanie	84
Dane statystyczne	86